

СТЕНОГРАМА

круглого столу на тему: "Рівень захисту персональних даних в Україні:
реалії та перспективи"

18 жовтня 2021 року

Веде засідання голова підкомітету Комітету з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин ТАРАСЕНКО Т.П.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. ...Комітет з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій Донецької, Луганської областей, Автономної Республіки Крим, міста Севастополь, національних меншин і міжнаціональних відносин. У нас вже є така гарна традиція проводити спільні заходи разом з Комітетом цифрової трансформації, разом з Офісом Уповноваженого Верховної Ради з питань прав людини, за підтримки спільного проекту "Європейський Союз та Рада Європи працюють разом задля посилення операційної спроможності Омбудсмена у захисті прав людини", в удосконаленні нашого законодавства, те, що стосується захисту персональних даних, впровадження європейських стандартів у цій сфері.

В нашому комітеті за це безпосередньо відповідає народний депутат Тарасенко Тарас Петрович. На жаль, я бачу, Тарас Петрович у нас є онлайн. Через, напевно, якісь проблеми він не може бути з нами оффлайн. Але дякую, що Тарас Петрович приєднався до нас і якраз це людина, яка веде і курує повністю цю роботу в нашому комітеті.

Як наслідок спільної роботи у нас внесений проект Закону "Про захист персональних даних" (реєстраційний номер 5628). Наш комітет розглянув цей законопроект і 22 вересня ми підтримали його, і рекомендували Верховній Раді прийняти за основу.

Також хочу повідомити вам, що сьогоднішній наш круглий стіл на тему: "Рівень захисту персональних даних в Україні: реалії та перспективи",

присвячений обговоренню розвитку сфери захисту персональних даних в Україні на основі законопроекту про захист персональних даних (реєстраційний номер 5628), який поданий на розгляд парламенту нашими колегами 7 червня. Вдячний всім, хто сьогодні зібрався офлайн і онлайн.

Хочу поінформувати всіх, що в сьогоднішньому нашому засіданні приймають участь представники судової гілки влади, представники правоохоронних органів, широке коло представників центральних органів виконавчої влади, громадських організацій, науковці, експерти.

Я думаю, що сьогодні у нас є всі можливості фахово обговорити це питання. Безпосередньо ваші рекомендації, ваші пропозиції ми будемо застосовувати в своїй роботі. Я думаю, що це дуже важливо, перед тим як голосувати за конкретний законопроект, щоб отак фахово ми почули вашу позицію.

Я не буду з вами присутній весь час. Хочу вибачитись, бо в мене наступні заходи. Як я і сказав, в нашому комітеті робота побудована секторально, і за цю роботу відповідає Тарасенко Тарас Петрович. Я з задоволенням передаю йому зараз слово. Будь ласка, Тарас Петрович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Мене гарно чути?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вибачаюся, що не можу бути присутнім офлайн, але зараз, на жаль, перебуваю в режимі самоізоляції. Є підозра на COVID, тому питання в тому, що буду проводити цей захід онлайн. Насправді хотів з усіма поспілкуватися безпосередньо, щоб, дійсно, ми могли зважити на всі рекомендації, на всі майбутні виклики, які стоять перед прийняттям даного законопроекту. І нам це дуже важливо, оскільки даний законопроект у сфері захисту персональних даних, він значно розширює розуміння персональних

даних і встановлює баланс фактично між захистом персональних даних і доступом до публічної інформації, практично про що ми будемо сьогодні і говорити.

На жаль, до нас сьогодні не змогла приєднатися співорганізатор даного заходу – це Вікторія Гальперіна, це представник Офісу Ради Європи, керівниця спільного проекту "Європейський Союз та Рада Європи працюють разом задля посилення операційної спроможності Омбудсмана у захисті прав людини". Вона вибачалася і запевнила, що проектний Офіс Ради Європи завжди буде допомагати обом комітетам в розвитку цього законопроекту, і нещодавно зареєстровано законопроект про Національну комісію у сфері захисту персональних даних та доступу до публічної інформації.

Зараз я прошу до вітального слова Єгора Чернева – народний депутат України заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації.

ЧЕРНЄВ Є.В. Доброго дня, колеги! Я думаю, що ми з багатьма з вами бачилися ще на початку роботи над законопроектом. На сьогодні він вже зареєстрований, скажімо так, у Верховній Раді, ще не пройшов до першого читання. Ми збираємо зараз такі фідбеки, скажімо так, від різних галузей України, економіки, не тільки економіки, але й державних органів. Ми намагалися при роботі над цим законопроектом перш за все, щоб він відповідав, рівень захисту персональних даних відповідав сучасності, сучасним викликам, тому що все більше нашого життя ми проводимо в цифровому світі. І, звісно, щоб він відповідав GDPR максимально, тому що ми все ж таки рухаємося до членства в ЄС і маємо відповідати в тому числі і договору про асоціацію. І, до речі, нещодавно в підписаній дорожній карті щодо приєднання до єдиного цифрового ринку, яка має бути імплементована до грудня 2023 року, а, значить, і цей законопроект, і законопроект про державного регулятора він має бути вже в роботі, скажімо так, імплементований до цього часу.

Ми відкриті до діалогу, до того, щоб все ж таки знаходити максимально консенсус по всіх питаннях. Тому саме і збираємо, я думаю, що це перший поки що круглий стіл, але будуть і подальші. Зокрема, сьогодні у нас там, у мене була зустріч, онлайн-зустріч з американською AmChem (Американською палатою, бізнес-палатою) ...*(Не чути)* також хочу провести, тобто бізнес також цікавиться всіма питаннями, що стосуються. Тому що цей законопроект, дійсно, охоплює всі сфери бізнесу, особливо там телеком, банківську сферу – це окреме питання. І знову ж таки ми готові до співпраці, до обговорення всіх цих питань, які хвилюють бізнес. І тому сьогоднішнім круглим столом ми розпочинаємо цю серію круглих столів. І я думаю, що він буде досить плідотворним, і ми вийдемо з якимись результатами.

Дякую. Гарної нам роботи.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Єгоре.

Я думаю, що обидва комітети спільно зможуть досягти успіху у прийнятті даних законопроектів в цілому. Зараз я надаю, ще нашій колезі, народній депутатці України, заступнику голови Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної політики Євгенії Кравчук, яка також, я думаю, приєднається до спільної роботи над впровадженням змін в українське законодавство.

Євгеніє, вам слово. Євгенія була з нами. Але у неї комітет. Я її бачив. Мабуть, вона переключилась на комітет. Тому, якщо вона приєднається, ми повернемося до неї, і вона висловить свою позицію.

Наразі я передаю слово Інні Берназюк, представниці Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у сфері захисту персональних даних.

БЕРНАЗЮК І.М. Доброго дня, шановні народні депутати, шановний головуючий, присутні! Рада всіх бачити. Дякую всім за небайдуже ставлення до сфери захисту персональних даних. Враховуючи, що сьогодні тема нашого заходу: "Рівень захисту персональних даних: реалії та перспективи",

дозвольте навести основні цифри, які ми маємо за 2021 рік за результатами діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з питань захисту персональних даних.

І так, в цьому році до нас звернулось більше 3 тисяч громадян України про порушення права на приватність. Це вдвічі більше, ніж за 9 місяць попереднього року. За 9 місяців 20-го року до нас звернулося 1 тисяча 20 громадян. Відкрито 64 провадження, проведено 47 перевірок, складено та направлено для обов'язкового виконання 43 приписи про усунення порушення вимог законодавства в сфері захисту персональних даних, складено 14 протоколів, а також розглянуто 539 нормативно-правових актів, за результатами розгляду яких надана позиція уповноваженого.

Також в цьому році було надано рекомендації щодо необхідності дотримання права на приватність під час встановлення і використання систем відеоспостереження в громадських місцях. Стосовно належного захисту персональних даних під час створення реєстраційних форм і опитувань, зокрема за допомогою гугл-форм і також щодо захисту персональних даних під час надання дистанційних освітніх послуг.

Разом з Офісом Ради Європи розроблено та запущено також разом з студією онлайн-освіти EdEra онлайн-курс захисту персональних даних на базі Української школи урядування Національного агентства з питань державної служби проходить в курс з підвищення кваліфікації державних службовців захист персональних даних. Представниками секретаріату майже на постійній основі проводяться навчальні заходи: семінари, лекції для професійних та цільових груп з питань практичного законодавства, застосування законодавства у сфері захисту персональних даних. Проте, в реаліях сьогодення ми з вами є свідками стрімких та принципових змін, які впливають на життя людей, на рівень захисту основоположних прав громадян України, зокрема у зв'язку з стрімкою діджиталізацією, трансформацією. І такий швидкий розвиток інформаційних технологій поставив перед Україною нові завдання у сфері захисту персональних даних.

З'явилася необхідність встановлення чітких правил, що стосується, зокрема цифрових персональних даних.

На жаль, чинний Закон України "Про захист персональних даних" не охоплює усіх викликів, поставлених сьогодні перед володільцями та розпорядниками персональних даних, та не враховує всі ймовірні ризики, пов'язані з обробкою та захисту персональних даних. Зазначене підтверджується яскравими прикладами порушення з боку володільців та розпорядників неправомірного поширення персональних даних, а саме: розголошення персональних даних в мережі "Інтернет". Ми фіксуємо неправомірне поширення персональних даних на офіційних сайтах державних органів, органів місцевого самоврядування, в соціальних мережах. Також порушення були зафіксовані під час функціонування мобільних додатків та в месенджерах. Часто в цьому році зверталися громадяни щодо поширення персональних даних споживачів комунальних послуг тощо.

Нами постійно вживаються заходи, складаються протоколи, але разом з тим через невеликі розміри штрафних санкцій щодо поширення персональних даних такі наші заходи не є дієвими. У нас є основні дві проблеми: незначні санкції, а також короткий термін складання протоколів, який виділяється законом на складання протоколів.

Тому модернізація вітчизняного законодавства серед захисту персональних даних, а також його гармонізація з європейськими стандартами залишається надзвичайно актуальною на сьогодні. І вважаємо, що є нагальною і просто необхідною.

Дякую шановним народним депутатам за небайдуже ставлення, за активну участь в розробці законопроектів, в реєстрації їх, також Офісу Ради Європи за підтримку роботи Офісу Уповноваженого, а також всім експертам, які безпосередньо залучалися над роботою над законопроектами.

Ми проаналізували і один, і другий законопроект. Вважаємо їх досить гармонійними, і які в цілому по основним моментам відповідають європейським вимогам. Звичайно, деякі питання є дискусійними. Для цього

ми сьогодні з вами зібралися, готові до обговорення. Бажаю всім плідної співпраці і обговорення.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за інформацію.

Я так розумію, що в нас ще буде виступ пана Барвіцького, Уповноваженого Верховної Ради України щодо доступу до публічної інформації. Так?

БЕРНАЗЮК І.М. Так-так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз до нас приєдналась наша колега Євгенія Кравчук. Будь ласка, вам слово.

КРАВЧУК Є.М. Колеги, добрий день! Рада вітати. Дуже дякую, що ви цій темі присвячуєте час. І я долучилась до авторського колективу обох законопроектів: 5628 і 6177 про національну комісію. Я думаю, що дискусії будуть тривати із залученням, очевидно, міжнародних організацій, які допомогли дати експертизу. Але все ж таки я би хотіла сказати кілька слів і я тут бачу, що є мої колеги з робочої групи, зокрема пан Олександр Бурмагін, можливо, хтось ще є, просто всі в масках, які би просто могли продовжувати за потреби більш фахово дискусію з точки зору юридичних норм.

Я є головою підкомітету з питань інформаційної політики і головою робочої групи по якраз осучасненню законодавства, Закону "Про доступ до публічної інформації". І хочу подякувати членам робочої групи. У нас законодавство уже визнано одним із найкращих, найбільш прогресивним саме щодо доступу до публічної інформації. В дев'ятому скликанні Верховної Ради ми також ратифікували Конвенцію Тромсе (Тромську конвенцію) і фактично Україна стала тією країною, яка запустила реалізацію Конвенції

Тромсе, яка якраз і стосується доступу до публічної інформації для країн-членів Ради Європи, які підписали свого часу цю конвенцію.

Є насправді питання, які стосуються і тролів, які запитувальні, які постійно звертаються за інформацією, а є навпаки, фактично для зловживання і на відповіді згідно до Закону про публічну інформацію. До речі, не так давно ми проголосували законопроект авторства Руслана Стефанчука, який ще розширив коло інформації, перелік інформації, яка має бути опублікована. Зокрема це стосується заробітних плат керівників, топ менеджерів державних підприємств і комунальних підприємств. Це, власне, останні зміни, які вносились до закону.

Тому я абсолютно погоджуюсь із законопроектами і 5628, і 6177. І це є фактично наше виконання європейських зобов'язань, директив щодо створення відповідного органу. І зрозуміло, що захист персональних даних – це ознака цивілізованого суспільства. Але, звичайно, що має бути баланс, і це не має відбуватись за рахунок інших прав і свобод людини, зокрема за рахунок права на доступ до публічної інформації і свободи поширення інформації.

Тому ми продовжуємо роботу в робочій групі. Я думаю, що за кілька місяців ми також зареєструємо законопроект, який буде вносити певну модернізацію у законодавство щодо доступу до публічної інформації.

І якщо є запитання чи бажання продискутувати більш детально щодо того, які це можуть бути зміни, то пан Олександр Бурмагін, заступник голови робочої групи, може дати більше відповідей.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, я пропоную послухати зараз про те, що я буду розказувати. Це займе хвилин 10. У мене тема доповіді щодо новел, які ми фактично будемо впроваджувати... вже запропонували впровадити в законопроекті відповідно, і про те, як вони будуть сприйматись суспільством, спеціалістами.

Я розумію, що є багато вже критики з цього приводу. Багато хто з різних сфер бізнесу вже хоче поспілкуватись і провести додаткові консультації і круглі столи, про що говорив Єгор, це і банківська сфера, і сфера мікрокредитування. Вони вже готують питання до даного законопроекту, свої заперечення. При попередніх обговореннях ми розуміємо, що потрібно буде залучати і інші державні органи, в тому числі Національний банк України, окремо будемо спілкуватися з "Телекомом", також окремі заходи я вважаю, що потрібно буде провести з органами державної влади і, зокрема, з правоохоронними органами, враховуючи те, що регулювання даного закону буде поширюватися і на діяльність правоохоронних органів.

Готуючись до сьогоднішнього круглого столу, я вкотре перечитав діючий Закон України саме "Про захист персональних даних". Він у нас діє з 2010 року і я не можу сказати, що він є поганим. Але прочитання його через призму пропрацьованих за рік саме матеріалів GDPR, оновленої "Конвенції 108+" та рішень національних органів в сфері захисту персональних даних різних країн дає розуміння, що існуючий закон є наразі слабким в реалізації захисту прав і не охоплює всі можливості сучасності. Ну, якщо фактично це саме нам підтвердила і представник Уповноваженого Верховної Ради з прав людини.

Основною новелою законопроекту є розширений, більш детальний опис всієї сфери персональних даних, пов'язаною з їх обробкою та захистом. Фактично всією робочою групою, яка працювала над законопроектом, вийшло напрацювати вдвічі більше статей закону, які охоплюють всі сучасні аспекти та тенденції. Чесно, інколи були змушені себе зупиняти, враховуючи, що кожен унікальний випадок не може бути описаний в законі. І в подальшому, я вважаю, це моя позиція, однією із цілей Національної комісії із захисту персональних даних і доступу до публічної інформації буде саме методологічна роз'яснювальна робота.

П'ять головних запропонованих змін. По-перше, це закріплення в законі принципів обробки персональних даних. В діючому законі і частина з цих принципів є відображена в статті 6 "Вимоги до обробки персональних даних". Проте зміна поняття "вимоги" на поняття "принципи" виводить відношення до персональних даних зовсім на інший рівень. Оскільки принципи є непорушними, це незмінний фундамент, з них все починається. Вимоги, правила, порядки можуть змінюватися, але вже виключно виходячи з принципів. Тобто фактично ми говоримо про те, що ми повинні будемо трактувати, я думаю, і судова практика, і зараз, якщо ми почитаємо рішення європейських органів, рішення Європейського суду з прав людини, всі вони виходять саме з трактування принципів. Да, інколи це складно, не просто виконати якісь вимоги, а саме трактувати принципи, але я думаю, що ми з цим впораємося.

Такі принципи я хотів би озвучити, які є у нас є зараз в статті 4 законопроекту. Це законність, добросовісність та прозорість.

Другий принцип. Це обмеження мети.

Третій принцип. Мінімізація персональних даних, в принципі його такого принципу і вимоги не було раніше.

Четверте. Це точність персональних даних.

П'яте. Обмеження, зберігання.

Шосте. Це цілісність і конфіденційність. Данні повинні оброблятися із життям належних технічних та організаційних заходів в такий спосіб, що гарантує їх належну безпеку.

Як ми знаємо, у нас в країні зараз і діють уже два центри протидії дезінформації, створені кібервійська. Тобто фактично всі розуміють, що данні в нашому суспільстві становлять дуже значну цінність як для держави, так і для приватних структур. Отже, права людей на свої персональні дані повинні бути належно захищені.

І сьомий принцип – це підзвітність, а саме, що контролер несе відповідальність за дотримання принципів, передбачених частиною першою

цієї статті, та зобов'язаний вживати для цього усі належні організаційні та технічні заходи.

Обов'язок доведення дотримання цих принципів покладається на контролера, контролер зобов'язаний вжити заходів, які забезпечують можливість підтвердження дотримання принципів обробки персональних даних. Про те, що я говорив на початку, що нам потрібно буде вчитись працювати саме з принципами і розуміти, що це за принципи, які вони діють, і які їх межі.

Отже, насправді контролерам, які працюють з персональними даними, потрібно буде вивчати дуже уважно всі норми закону і відстоювати свою правоту або в судах, або перед національною комісією в разі, якщо буде проти них подано скаргу щодо порушення прав осіб на захист персональних даних.

Другою пропозицією значною є те, що вводяться нові терміни в законодавство України. Це термін "біометричні дані" – це персональні дані, які стосуються фізичних, фізіологічних чи поведінкових характеристик фізичної особи. Інший термін – це "витік персональних даних", "контролер персональних даних", "обробка персональних даних", "профілювання", "прямий маркетинг" і "псевдонімізація". Фактично це терміни, які виникли і створені в законі, враховуючи розвиток сучасних технологій.

Наприклад, щодо профілювання – це форма автоматизованої обробки персональних даних, яка полягає у обробці персональних даних з метою оцінки певних індивідуальних характеристик, зокрема аналізу та передбачення варіантів, моделей поведінки суб'єкта персональних даних, в тому числі і професійність діяльності, його майнового стану, стану здоров'я, особистих уподобань, інтересів, надійності, місцезнаходження або пересування.

Насправді профілювання у нас і так зараз відбувається. Ми це бачимо по соціальним мережам, по маркетинговій діяльності. Я думаю, що і правоохоронні органи займаються профілюванням. А отже, питання того, що

воно повинно бути закріплено в нашому законодавстві, вже давно назріло. Отже, цей термін буде в майбутньому використовуватися і використовуватися саме в сфері захисту персональних даних.

Третьою новацією або третьою пропозицією це є чітке регулювання згоди на обробку персональних даних. Як вона зараз, ця згода, існує в законодавстві? Це добровільне волевиявлення фізичної особи за умови її поінформованості щодо надання дозволу на обробку її персональних даних, відповідно до сформульованої мети їх обробки, висловлена у письмовій формі або у формі, що дає змогу зробити висновок про надання згоди.

Наразі ми змінюємо цей підхід і чітко визначаємо, що згода на обробку персональних даних – це будь-яке вільне чітке інформоване та однозначне виявлення суб'єкта персональних даних, виражене у формі заяви та/або чіткої ствердженої дії, яким він дозволяє обробку своїх персональних даних. Крім того ми намагалися врахувати різні аспекти надання згоди, відмови від згоди, що таке згода, в яких випадках згода не вважається добровільною. І цьому присвячена ціла стаття законопроекту, це стаття номер 6 і вона визначає що є згодою, що не є згодою і передбачені випадки невизнання згоди вільною. Отже, тут питання буде багато розширене, тлумачити його не буде потрібно як зараз, на жаль, згоду вимагають майже скрізь, передбачені чіткі випадки обробки персональних даних і чіткі випадки коли саме необхідно отримувати згоду.

Якщо говорити про четверту новелу, то, думаю, тут не залишиться часу на виступи іншим учасникам круглого столу. Оскільки фактично я би говорив би і вже про окремі вимоги до обробки різних видів персональних даних та різними способами, також зупинився б на описі прав суб'єктів персональних даних, а також про обов'язки контролера та оператора. Я виділю лише ті, які вже викликають дискусії. Я думаю, що потім або заперечення, якісь пропозиції ми однозначно будемо враховувати або просто будемо роз'яснювати, чому саме така норма і таке тлумачення норми ми вважаємо, що необхідне, щоб воно було в законі.

Щодо особливостей обробки. У нас я виділив би п'ять статей.

Це стаття 12. Це обробка персональних даних з метою прямого маркетингу, передвиборчої агітації та політичної реклами. Хто цікавиться питаннями дезінформації, як вибори відбувалися в Великобританії, в Сполучених Штатах Америки, чудово розуміють, що така норма нам потрібна, оскільки передвиборча агітація, вона завжди пов'язана з аналізом персональних даних і з профілюванням, до речі.

Стаття 13. Це обробка персональних даних з іншою метою ніж та, з якою вони збиралися. Потім ми поговоримо...

Також є стаття 14. Це обробка персональних даних з метою архівування в суспільних інтересах, цілей наукового чи історичного дослідження або статистичних цілей.

Стаття 15. Це обробка персональних даних для цілей журналістської чи творчої діяльності. Журналісти вже питали по цій статті як регулюється, чи це не буде обмеження свободи слова в даному випадку. Я дав коментарі по їхнім питанням, що будь-яких обмежень прав журналістів не передбачається, але потрібно буде враховувати однозначно більш чітко права людей на захист своїх персональних даних при здійсненні журналістської діяльності.

Стаття 16. Це обробка персональних даних після смерті суб'єкта персональних даних. В даному випадку встановлюються права нащадків на те, щоб вони надавали дозволи на обробку таких персональних даних і також передбачено, коли такі дозволи не вимагаються.

Стаття 17. Це використання технологій відстеження дій суб'єктів персональних даних у електронних комунікаціях та сервісах. Насправді це також відбувається в нашому суспільстві, але ніяким чином не регулюється поки що.

Щодо прав суб'єктів. Тут я б виділив чотири права. Це стаття 21 – це право суб'єкта персональних даних на забуття. Викликає дуже великі дискусії, особливо, скажімо так, з організаторами... зі співорганізаторами даного круглого столу компанією YouControl і щодо права саме на забуття

осіб, які займали там політичну діяльність, іншу діяльність, що, наприклад, заборонити їм використовувати дане право. Тобто це питання дискусійне, і ми можемо проговорити строки. Але я вважаю, що на даному етапі право на забуття воно повинно бути невід'ємною частиною даного законопроекту.

Стаття 23. Це право на мобільність персональних даних. Насправді ми всі майже користуємося даним правою наразі, ніхто не заперечує, щоб дані наші, якщо б за нашою волею, переносились від одного оператора або розпорядника даних до іншого, але насправді це поки що ніяким чином не регулюється. Отже, ми врегульовуємо це право – право на мобільність персональних даних.

Стаття 26. Право суб'єкта персональних даних на захист своїх прав та відшкодування шкоди. Насправді ми розширюємо права суб'єкта персональних даних і чітко випикуємо, куди і як він може звертатися із скаргою, які дії контролер-оператор повинні вчинити з цього приводу.

Стаття 27. Це порядок розгляду вимог суб'єкта персональних даних. Це інша... продовження фактично права суб'єкта персональних даних на захист своїх прав та відшкодування шкоди і описує процесуальні аспекти використання даного права.

І окремо, можливо, проговорити про обов'язки контролера та оператора. Це розділ V законопроекту, а саме стаття 33. Представник контролера або оператора. Однозначно можу стверджувати, що контролер або оператор, який створений та\або діє в інших державах зобов'язаний призначити свого представника на територію України за однією з таких умов і там описано умови. Тобто іноземні держави повинні бути представлені тут у нас своїми представниками. Повідомлення контролюючого органу про витік персональних даних. У багатьох випадках ця стаття викликала такі дискусії, що такі дискусії, що як ми будемо повідомляти контролюючий орган про витік персональних даних, якщо він накладе на нас штраф. Якщо повідомлення відбувається згідно даного порядку, то штрафи однозначно непередбачені, а передбачена саме процедура про те, що орган,

контролюючий орган знає про витік персональних даних, особи мають можливість, суб'єкти персональних даних також мають можливість знати про те, що витік такий відбувся, і вжити заходів щодо їх захисту і забезпечення.

Стаття 39 – це оцінка впливу обробки персональних даних. Цікава стаття, оскільки також ми передбачаємо, що контролер зобов'язаний здійснити оцінку впливу обробки персональних даних на захист персональних даних до початку такої обробки, якщо використання нових технологій або характер, обсяг, контекст та ціль обробки ймовірно призведуть до настання ризику високого рівня для прав та свобод фізичної особи. Тобто фактично ми створюємо такий фільтр, за якого оцінка впливу персональних даних повинна бути обов'язковою для всіх контролерів.

І наступною статтею, статтею 40, ми надаємо право контролерам проводити з контролюючим органом попередні консультації для того, щоб також отримати висновок контролюючого органу про можливість використання такого способу обробки персональних даних, який запропоновано.

Стаття 41. Це відповідальна особа з питань захисту персональних даних. Розробники законопроекту, ми всі, ми вирішили про те, що в державних органах повинна бути відповідальна особа з питань захисту персональних даних і вона відповідно повинна здавати кваліфікаційний іспит для того, щоб фактично бути професіоналом у своїй справі і розуміти, з чим має справу насправді, захищаючи персональні дані як в об'єдміністрації, в сільраді чи в інших державних... органах місцевого самоврядування і в інших державних органах.

І стаття 43. Це Кодекс поведінки з питань захисту персональних даних. Багато висловлювалося таких думок, що даний кодекс повинен бути напрацьований саме контролюючим органом, але поки що ми вважаємо, що Кодекс поведінки з питань захисту персональних даних – це є комплекс правил, стандартів, процедур, які забезпечують дотримання вимог цього закону для певної галузі, сектору об'єднань, підприємств, установ та

саморегулювальних організацій. Отже, дані фактично певної галузі, там сектор саморегулювальної організації мають можливість самостійно напрацювати кодекс, враховуючи нюанси їхньої діяльності.

Якщо ми будемо говорити далі про обробку, то я би зазначив ще коротко, що ми вводимо такі більше конкретні способи обробки або види обробки – це обробка персональних даних роботодавцем, обробка персональних даних у сфері електронних комунікацій. Там би я звернув би увагу присутніх, щоб ознайомилися з такими статтями, вони будуть цікаві, вони нові, це відстеження зловмисних або небажаних викликів абоненту і стаття 67 – небажані виклики та повідомлення абоненту. Фактично це надає право, можливість всім особам боротися зі спамом на їхні телефони, на їхні електронні пошти, тобто фактично більш те, що викликає обурення у багатьох людей в нашій країні, коли вони отримують тонни повідомлень в усі свої меседжери.

І розділ X, це обробка персональних даних правоохоронними органами. Там є відповідні виключення для правоохоронних органів, на що цей законопроект не буде поширюватися. Але я вважаю, що відповідний розділ має бути. І у нас є доповідач по цій темі, вона більш детально про це розкаже.

І останнім п'ятим пунктом пропозицій – це, звісно, є високий рівень відповідальності. Я його описувати цілком не буду, там передбачені значні, високі штрафи. Отже, питання, я думаю, що бізнес уже заперечує проти таких штрафів. Але питання їх накладення і фактично функціонування в Європі показує, що ці штрафи почали дійсно використовуватися та призначатися лише після двох років реальної роботи контролюючих органів у європейських країнах. Спочатку всі проводили методологічну і роз'яснювальну роботу по GDPR. Я маю надію, що і наша створена комісія... наш орган контролюючий, створена комісія перші свої роки вона буде здійснювати саме з методологічною допомогою і бізнесу, і державними установи. Тому що сфера досить специфічна, нові терміни вводяться, нам

потрібно буде створювати багато нових спеціалістів, які відповідно будуть професійно розбиратися у даній сфері.

Також я впевнений, що кожний розділ законопроекту підлягає окремій професійній дискусії для того, щоб у всіх людей бізнесу, держав і установ було чітке розуміння майбутніх змін та їх необхідності і розуміння того, що змінюватися потрібно буде всім для забезпечення дотримання принципів захисту персональних даних щодо відношення до їх обробки захисту та зберігання, поступово вийде на новий рівень взаємоповаги та втручання в особисте життя.

Колеги, я дякую за те, що вислухали мене. Якщо є питання, ми зможемо їх обговорити в кінці нашого круглого столу.

А зараз я просив би до слова, у нас Лілія Олексюк, кандидат наук з державного управління, голова ГО ".....", позаштатний консультант Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації, тема "Захист персональних даних у правоохоронній системі.

Ліля, ви з нами? Я вже бачу. Будь ласка, вам слово.

ОЛЕКСЮК Л.В. Добрий день, колеги! Оскільки у нас із авторів закону тут мінімум Тарас, Єгор і ще дві особи, я сподіваюсь, що кожний з нас розповість трошки щодо того, чого стосуються ці два законопроекти в певних якихось аспектах. Я хотіла вам коротко розповісти, що стосується правоохоронних органів, взагалі яким чином стосується законопроект правоохоронних органів.

По-перше, в законопроекті дано визначення правоохоронного органу. Як виявилось в процесі розробки законопроекту, в нас немає жодного документа в країні, в якому є визначення правоохоронного органу. Саме з цієї причини прийшлося визначити його тут і визначити ще один аспект – це обробка персональних даних в правоохоронних цілях з тим, щоб врегулювати певні аспекти і дати більше прав правоохоронним органам для розслідування злочинів і для виконання їх обов'язків, визначених законом, а

не навпаки. Тобто замість обмеження якихось там прав чи обов'язків правоохоронних органів закон про... проект Закону про захист персональних даних має певні відступи. Ці відступи описані в статтях 69 та 70, що стосується правоохоронних органів.

Ми мали декілька широких консультацій з усіма учасниками цього процесу, і, звичайно, що деякі з органів, які займаються державною безпекою, наприклад, вони не розуміли, яким чином має бути описано або взагалі просили вивести їх із сфери дії цього закону. Цього не буде, звичайно. В них будуть певні права і певні обмеження, але вони так само будуть підпорядковуватися нормам цього проекту закону, мають їх виконувати.

Що стосується правоохоронних цілей, в них будуть обмеження і певні винятки, як я вже сказала, визначені статтями 69, 70. Всі інші питання, наприклад, обробка персональних даних щодо звернень, щодо доступу до інформації, запитів, щодо там звичайної договірної діяльності, щодо кадрової діяльності, все, що стосується звичайної діяльності, крім діяльності, яка пов'язана з виконанням Кримінального, Адміністративного та інших кодексів, звичайно, що буде регулюватися нормами цього закону.

Що визначено в цих статтях, що правоохоронні і розвідувальні органи, вони в нас окремо, оскільки цілі трошки різні і вони завжди, ці органи, не погоджуються, що це одні і ті самі цілі, ми з ними теж погодилися, тому вони визначені по-різному, тобто ми вживаємо два визначення. І вони мають право обробляти персональні дані в правоохоронних цілях лише у разі необхідності виконання завдань в суспільних інтересах або виконання повноважень, покладених на правоохоронний орган законом.

Звичайно, що декілька органів правоохоронних на сьогодні знаходяться в стані реформування або будуть знаходитись в стані реформування. Це і Бюро економічного безпеки, це і Служба безпеки України, це розвідувальні органи, які певні зміни до законів, що стосуються їх діяльності, зараз там розглядаються, в парламенті. І саме з цієї причини ми, наприклад, в "Прикінцевих" не вносили деякі зміни, можливо, які були

потрібні, щодо діяльності, наприклад, Служби безпеки України, оскільки ми не знаємо, в якому вигляді остаточна редакція Закону "Про Службу безпеки України". Цим опікується Комітет з питань нацбезпеки і оборони. І сподіваюсь, що коли законопроект вже буде проголосований в залі в остаточній редакції, у нас ще буде час переглянути і, можливо, ще щось поправити, донести і так далі.

Що стосується певних обмежень. Правоохоронні органи повинні чітко розмежовувати та обробляти окремо в різних базах даних інформацію про різні категорії суб'єктів персональних даних. Це може викликати, звичайно, широкі дискусії, але це практика і вимоги європейського законодавства. Розмежовувати дані осіб, щодо яких є обґрунтовані підстави вважати, що вони вчинили або збираються вчинити кримінальне правопорушення, особи, засуджені за вчинення кримінального правопорушення, особи, постраждалі внаслідок вчинення кримінального правопорушення, або особи, щодо яких є обґрунтовані підстави вважати, що вони можуть стати постраждалими внаслідок вчинення кримінального правопорушення, і інші учасники кримінального провадження.

Це суттєво, звичайно, ускладнить розгляд законопроекту, який наразі розглядається цим же комітетом, щодо реєстрації геномної інформації. Але сподіваюся, що комітет дослухається до рекомендацій Уповноваженого з прав людини, Інно, ви вже надали свої рекомендації. І цей законопроект буде розроблений з урахуванням наших міжнародних зобов'язань у сфері захисту персональних даних.

Стаття 70 проекту говорить про особливості реалізації прав суб'єктів персональних даних у зв'язку з обробкою персональних даних ... *(Не чути)* правоохоронної діяльності. Про що йдеться? Про відступ від прав громадян саме в цій сфері, тобто який гарантований фактично процесуальними кодексами. І громадяни таким чином будуть обмежені в певній інформації щодо себе до моменту, поки це не стане можливим у зв'язку з закінченням

розслідування певних злочинів або процесуальними строками і процедурами передбаченими кодексами.

Тобто обробка персональних даних для громадян, для суб'єктів персональних даних може бути обмежена у випадках, передбачених законом лише з метою недопущення розголошення інформації, що становить державну таємницю, таємницю слідства, розвідувальну таємницю, перешкоджання проведенню слідчих (розшукових), розвідувальних дій, загроз для громадської чи національної безпеки, загроз життю, здоров'ю чи порушенню прав і свобод інших осіб.

Рішення щодо обмеження реалізації прав має прийматися в кожному окремому випадку, враховуючи обставини, характер права щодо реалізації якого звернувся суб'єкт персональних даних та балансом між необхідністю досягнення мети правоохоронної діяльності та необхідністю забезпечення прав суб'єкта персональних даних. І, звичайно, що як тільки обставини, про які йшлося щойно минуть, реалізацію прав суб'єктів персональних даних має бути відновлено. Суб'єкт персональних даних може оскаржити рішення щодо обмеження його прав до контролюючого органу або до суду в разі, якщо він вважає, що є достатні підстави говорити про те, що правоохоронний орган зловживає своїми повноваженнями. Це, якщо коротко, що стосується обробки персональних даних правоохоронними органами.

На що би ще хотілось звернути увагу. Перше, це щодо транскордонної передачі даних. Україна має, крім Угоди про асоціацію, дві угоди з Євроюстом і Європолом, що стосується безпосередньо обробки персональних даних у сфері правоохоронної діяльності, якими передбачено зобов'язання України забезпечити належний рівень захисту персональних даних не нижчий ніж в Європейському Союзі, щоб ви зрозуміли, що це Закон "Про захист персональних даних" і Закон про орган – це і є належний рівень захисту персональних даних і імплементація того, що написано в європейському законодавстві, що стосується обробки персональних даних.

Оскільки ми зможемо... я, вибачте, не зможу залишитися на другу частину дискусії, одразу хочу сказати пару слів про обробку персональних даних і доступ до публічної інформації.

Європейське законодавство ніколи нічого не обмежує таким чином, щоб не дозволити використовувати дані публічного сектору для повторного використання, відкриті дані, комерційні навіть таємниці і так далі. Звичайно, що та робоча група, яка буде працювати при Комітеті з питань гуманітарної політики і напрацьовувати нове законодавство у сфері доступу до публічної інформації, сподіваюсь, врахує і пропозиції, новітні пропозиції, які зараз обговорюються і готуються до першого читання у Європейському Союзі, в Європейському парламенті щодо... називається Пропозиція Регламенту щодо європейського управління даними, Закон про управління даними.

Звертаю вашу увагу, що ми маємо вже вивчити ці питання, я думаю, що це зніме більшість питань, які би хотіли задати ті організації, які наразі опікуються відкритими даними і продають їх за гроші, і це би вирішило більшість тих питань, які у них виникають.

Наступне, це Директива 2019 року 1024 про відкриті дані та повторне використання інформації державного сектору. І ще одне, зверну увагу, Директива 2016 року 943 про захист нерозкритих ноу-хау та комерційної інформації (комерційної таємниці) від незаконного придбання, використання та розкриття. Належна імплементація цих трьох актів Європейського Союзу вам суттєво покращить долю в частині використання тих даних, які вже ви назбирали.

Тому тут питання не до захисту персональних даних. Жодна з європейських директив або регламентів не заперечує права на приватність і конфіденційність і не заперечує того, що можна використовувати публічні дані для повторного використання. Але питання в тому, як вони саме вони мають використані. Більше того, європейські документи забороняють ексклюзивний перепродаж. Тобто мають бути рівні права, ніяких обмежень для комерційного подальшого використання в першу чергу і вдруге для

наукових цілей, для статистичних цілей, цілей статистичного дослідження, оскільки, нагадую, Україна досі не провела всеукраїнський перепис населення і це одне з тих питань, які ми також маємо вирішити Законом "Про захист персональних даних" і внесенням змін до багатьох законів для того, щоб забезпечити всеукраїнський перепис населення з урахуванням накопичених вже даних в реєстрах, адміністративних даних і так далі.

Україна поставила собі цю амбітну мету і цим ми також будемо опікуватися, наша робоча група при Комітеті з питань цифрової трансформації буде розробляти законодавство і переглядати ті законопроекти, які вже внесені в парламент, що стосується перепису населення і використання вже зібраних даних.

Це все, що я хотіла вам на сьогодні сказати, сподіваюся, ви плідно подискутуєте після вже паузи і, Тарас, ти нас чуєш?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, я вас чую.

ОЛЕКСЮК Л.В. Дякую всім.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Щодо перепису населення, то да, дійсно, там Мінцифри займається, і я так розумію, що підписані договори з Apple і будуть використовувати їхні технології для перепису населення. Отже, нам бажано прийняти даний законопроект відповідно до того як буде проведений перепис, щоб всі потім персональні дані, які будуть зібрані, вони належним чином зберігалися і оброблялися відповідно до оновленого законодавства.

Зараз передаю слово Андрію Ніколаєву – це експерт із захисту персональних даних та приватності, засновник юридичної компанії Privacy Advisers, експерт спільного проекту "ЄС та Рада Європи працюють разом задля посилення операційної спроможності Омбудсмана у захисті прав людини". Тема: "Принципи та підстави обробки персональних даних як

механізм забезпечення законності". Мені дуже приємно, що там так мало місць, що навіть Лілія уступає Андрію своє місце.

Андрій, вам слово.

НІКОЛАЄВ А.В. Дякую.

Доброго дня, шановні учасники. Перш за все я би хотів розказати ще про один нюанс, одну новацію, яка є в новому законопроекті. Доповнюючи Тараса, про те, що він розказував, про нові терміни, є ще в новому законопроекті такий термін, як "психометричні дані", якого не було. Але я трішки розкажу, чому він важливий і в чому його сенс.

Загалом визначення у законі, що психометричні дані, у законопроекті, це відомості або сукупність відомостей про психологічні і когнітивні характеристики та параметри фізичної особи, які надають унікальну інформацію про психологічний стан фізичної особи, властивості її психіки, особливості характеру та темпераменту, емоційний стан, психологічне здоров'я. Психометрія загалом – це розділ психології, який вивчає застосування математичних методів у психологічних дослідженнях. Тобто коли поєднуються великі дані та психологія. Творцем, одним, так би мовити, творцем психометрії є Міхал Косінський, саме його дослідження були взяті на озброєння славнозвісною Cambridge Analytica і використовувались для маніпуляцій з персональними даними.

Просто для ілюстрації. За словами Міхала Косінського, аналізу 68 лайків в фейсбуці досить, щоб визначити колір шкіри з ймовірністю 95 відсотків, сексуальну орієнтацію з ймовірністю 88 відсотків, прихильність до певної партії, в США це демократична або республіканська, тобто дві, в нас, напевно, треба буде трішки більше лайків, щоб визначити, хто є хто. І також багато інших параметрів. Тобто дослідники змогли встановити співвідношення між діями суб'єкта, діями людини в мережі "Фейсбук", зокрема лайками його, і співвідношення з його вподобаннями,

переконаннями та схильностями. І це дуже серйозний такий нюанс, який... А можна пізніше?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Давайте по темі якимось, не треба лекції нам читати, по темі.

НИКОЛАЄВ А.В. Добре. Зараз. Я хотів сказати, що це дуже серйозна річ, і щоб уникнути маніпуляцій з персональними даними і дати правовий механізм, так би мовити, роботи з такими ситуаціями, якраз був введений такий термін і таке поняття.

Також, оскільки... Я також не зможу бути, на жаль, на другій частині, на другій панелі, де будуть обговорюватися персональні дані та публічна інформація. Також я би хотів зазначити і звернути увагу на те, що персональні дані в деяких випадках вони можуть бути публічною інформацією, наприклад, відомості про заробітну плату є персональними даними. Але відомості про заробітну плату державного службовця стають публічною інформацією. І тут треба звернути увагу на те, що після віднесення персональних даних до публічної інформації, вони не перестають бути персональними даними і до них необхідно застосовувати всі вимоги законодавства щодо захисту персональних даних, зокрема необхідно дотримуватися всіх принципів обробки персональних даних. А для того, щоб обробка була законною, необхідно мати певні правові підстави. Тобто, якщо персональні дані стали публічною інформацією, це не значить, що будь-хто може будь-що з ними робити, він повинен все одно виконувати вимоги законодавства.

Також ще є такий цікавий нюанси, що якщо поєднуються різні комплекти відкритих даних, які були передбачені законодавством, то один плюс один буде не два дати в результаті, а три. Тобто компіляція даних породжує нові дані. І якщо для обробки первинних даних були там підстави і був визначений їх обсяг, вони відповідали меті, то тоді, коли вони

компілюються, виникають нові дані і тут треба обережно ставитися до того чи є підстави для їх обробки і чи вони відповідають принципу законності чи є законна мета для їх обробки і таке інше.

Тарас Петрович розказав вже про принципи персональних даних, тому я не знаю чи є сенс знову ж таки повторювати, мабуть, що ні, принципи, да, сім принципів: законність, справедливість, обмеження обробки і так далі.

Я проговорю про принцип законності, там цікавий нюанс, якщо коротко, що принцип законності, він полягає в основному в двох нюансах: це законність мети, тобто перевіряємо, чи ми маємо мету, чи вона є законна. Якщо це приватна компанія, то все, що не заборонено законом, а якщо це державний орган, то тільки те, що дозволено законом. Державний орган має перевірити чи він має такі повноваження і чи він може здійснювати такі дії, які вимагають обробки. Тут є нюанс принципу законності. І другий нюанс принципу законності – чи є правова підстава. Тобто два нюанси, якщо вони два виконані, то буде дотриманий принцип законності.

По правовим підставам обробки, фактично вони залишилися здебільшого такі, як і були у чинній редакції. Єдине, що чинна редакція мала деякі формулювання, які ускладнювалися сприйняття. Тому вони в новій редакції вже прописані більш зрозумілою мовою, більш докладно там, зокрема, з'явилися окремі вимоги до згоди. Тому що є проблема в тому, що із-за незрозумілих формулювань чинної редакції, наприклад, державні органи за часту почали вимагати згоду не дивлячись на те, що в них є інше повноваження.

Якщо коротко по правовим підставам обробки, по нюансам. Правова підстава, перша, згода, сама відома згода може бути тільки добровільною і поінформованою. Тобто з цього виникає, що державні органи зазвичай не можуть обробляти персональні дані логічно, тому що їх згода, надана державному органу, не буде добровільною. У людини немає інших варіантів, якщо вона хоче отримати адміністративну послугу, вона або змушена дати згоду, або вона не отримає позову, не отримає документи і так далі. Тому тут

є певне порушення принципу добровільності щодо державних органів і використання згоди.

Інша підстава – це правочин. У більшості випадків укладення та виконання правочину або дії, що передують укладенню правочину. У більшості випадків на практиці правочин – дорівнює договір, тому що в більшості випадків це обробка на підставі договору. Якщо є договір, то можна обробляти персональні дані, які необхідні для досягнення мети договору без інших підстав без згоди і так далі. Кожна з шести підстав вона є абсолютно самостійною і вона не вимагає більш додаткових підстав, в тому числі і не вимагає згоди. Тому що є, були навіть на практиці випадки, коли у договорі в кінці був пункт, що я надаю згоду на обробку персональних даних. Тобто це нонсенс, воно не потрібне.

Є підстава, яка... можна коротко назвати, юридичне зобов'язання, встановлене законом. Це коли закон вимагає вчинити певні дії і для їх вчинення, якщо для їх вчинення необхідно обробляти персональні дані, їх можна обробляти знову ж таки без згоди і без інших підстав. Є підстава виконання повноважень, визначена законом. У новій редакції закону вона звучить так: "як необхідність виконання завдань в суспільних інтересах та повноважень, покладених та контролера законом". Тобто це якраз та підстава, на яку повинні спиратися державні органи. Вона і була в чинній редакції, тільки дещо складно прописана, тому якраз викликала плутанину. Якщо державному органу надано повноваження і для їх виконання необхідно обробляти персональні дані, він може це робити без згоди, йому не потрібна зовсім для цього ніяка згода і нічого іншого.

Є така правова підстава, як життєво важливі інтереси суб'єкта персональних даних. З практики Європейського суду з прав людини, тут треба звернути увагу на те, що здебільшого на цю підставу можна спиратися лише якщо йде мова про фактично порятунок життя суб'єкта персональних даних. В нього зараз не можна взяти згоду, ніяким чином не можна отримати ці дані і не можна звернутися до слідчого судді, тому що час іде на хвилини

або на години, і поки слідчий суддя, наприклад, дасть дозвіл на зняття інформації, фактично вже можна втратити життя цієї людини.

Також цікавою підставою є законні інтереси суб'єкта, володільця персональних даних або третьої особи. На що тут треба особливо звернути увагу? Що тут треба провести оцінку законних інтересів обов'язково, яка фактично дає баланс, дає можливість визначити, чиї інтереси переважають: чи володільця персональних даних, чи все ж таки суб'єкта персональних даних. І ця оцінка законних інтересів повинна бути задокументована, тому що принцип підзвітності вимагає, що контролер повинен довести, що він все зробив правильно, що він виконав всі вимоги закону.

Фактично оцінка законних інтересів, вона складається з трьох частин. Перше – це перевірка мети на законність, про мету я вже говорив. Другий склад, другий крок – це перевірка чи можна досягти такої мети без обробки персональних даних або із застосуванням іншої обробки, яка менше впливає на приватність, або яка є більш прозорою та зрозумілою для суб'єкта персональних даних. І третій крок – це перевірка балансу все ж таки, що переважає: інтерес людини чи законний інтерес.

Дякую. На цьому все.

КЛИМЮК О. Олег, дякую.

Я вибачаюся, Тарас трошки відлучився, він до нас ще повернеться. Андрій, я вибачаюся, Андрій. Дякую дуже вам за доповідь.

Якщо питань немає, то наступний доповідач у нас Олег Заярний, він у нас буде спілкуватися з нами через Zoom. Це експерт Ради Європи, професор кафедри інтелектуальної власності та інформаційного права навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Тема: "Оновлення правового статусу учасників відносин у сфері обробки, захисту персональних даних в контексті виконання Україною міжнародних зобов'язань держави-члена Ради Європи".

Олег, ви нас чуєте?

ЗАЯРНИЙ О.А. Чую. Добрий день. Як мене чути?

КЛИМЮК О. Добре чути.

ЗАЯРНИЙ О.А. Доброго дня ще раз, шановні колеги! Щиро радий залучитися до чудової дискусії, щиро дякую за запрошення і шановному Тарасу Петровичу, і шановному керівнику проекту Офісу Ради Європи Вікторії Гальперіній за можливість долучитися і взяти участь у такій чудовій фаховій дискусії.

Дійсно, обираючи свою тему доповіді, я стикнувся з, скажімо, з думкою колег стосовно того, а що там, крім термінів, зміниться у правовому статусі учасників відносин у сфері обробки персональних даних. Насправді законопроектом запроваджується неймовірна кількість змін і зараз ми спробуємо на них зупинитися.

Перед тим як перейду до формулювання, скажімо, концептуальних положень, які стосуються змін, хочу сказати, що організаторам я передав презентацію по своїй темі доповіді. Якщо комусь буде цікаво, можна її отримати, авторських прав, обмежень ніяких не встановлюю, не заперечую, можна розмішувати де завгодно. І так само хочу сказати, що в цілому законопроект, як вже говорив шановний Тарас Петрович, максимально наближений до Конвенції Ради Європи № 108+ "Про захист фізичних осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних" і положеннями GDPR.

Тепер переходжу безпосередньо до положень свого виступу. Хотілось зазначити про те, що стосовно суб'єкта персональних даних законопроектом передбачено ряд концептуальних змін. По-перше, потрібно сказати, що законопроектом запроваджено такий мінімальний поріг для перевірки наявності або відсутності згоди на обробку як досягнення суб'єктом персональних даних 14 років. Фактично можна констатувати, що з цього

моменту суб'єкт отримає можливість надавати таку згоду. Також запроваджується обов'язок контролюючого органу перевіряти повноваження законних представників і ми дійсно стикнулись з цією проблемою і в галузі освіти, в галузі телекомунікації, коли згода надавалась, скажімо так, багатьма представниками, які представлялися членами педагогічного, трудового колективу і таке інше, і ніхто не перевіряв цих повноважень. Тепер дійсно цей момент передбачений.

Потрібно сказати, що, стосовно суб'єкта персональних даних, дійсно, як вже відзначав пан Тарас, передбачено такий момент як порядок одержання згоди від спадкоємців на обробку персональних даних після спливу 10 років з моменту смерті суб'єкта персональних даних, а якщо суб'єкт персональних даних не досяг 18-річного віку, 20 років. Це насправді дуже важливо, оскільки ми знаємо, що частина перша, частина друга, перепрошую, статті 21 Закону України "Про інформацію" передбачає порядок віднесення інформації до категорії конфіденційної на підставі закону або за рішенням фізичної чи юридичної особи, але знову ж таки стосовно осіб, які вже померли, як бути, якщо вони не розпорядились своїм правом під час свого життя. Тобто, дійсно, практика стикається з такою проблемою і законопроект вирішує ці питання.

Потрібно зазначити про те, що стосовно суб'єкта персональних даних законопроект передбачає ряд концептуальних уточнень стосовно складу тих прав, якими буде наділений суб'єкт, зокрема йде мова про право на мобільність персональних даних, право на забуття, право на обмеження використання персональних даних і таке інше.

Відразу хочу звернути увагу на той момент, що раніше, точніше, нині ще, Закон України "Про захист персональних даних" в частині першій статті 8 передбачає, що права суб'єкта персональних даних є особистими немайновими. І в проекті закону я цієї норми не помітив, але ця норма є вкрай важливою в контексті не лише обрання способу захисту прав суб'єкта персональних даних, але і тлумачення змісту цих прав.

Директива Європейського Союзу про захист фізосіб в зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних, ще 95-й, в подальшому Регламент GDPR, прямо говорили про те, що ці права є невідчужуваними, немайновими, особистими і неабсолютними. Я вважаю, що зазначення цього правила могло б істотно посилити законопроект. Чому? У разі виникнення спорів стосовно обмеження прав суб'єкта персональних даних, дійсно, скажімо, вказівка на неабсолютний характер з визначенням підстав для обмеження, що зокрема передбачено частиною другою статті 32 Конституції України, могли би істотно забезпечити зв'язок між тими правами і обмеженнями, які є законними і передбачаються законопроектом.

Тепер перейду більш детально до контролера. Контролеру, дійсно, як то кажуть, присвячено багато і передбачається багато цікавих змін. По-перше, законопроектом врегульовано поняття декількох співконтролерів, коли декілька фізичних, юридичних осіб, суб'єктів владних повноважень інших органів чи установ можуть спільно здійснювати обробку файлів персональних даних. Це, дійсно, дуже важливо, оскільки на практиці ми стикаємося з тим, коли декілька підприємств, установ, організацій, навіть суб'єктів владних повноважень можуть здійснювати автоматизовану або напіваавтоматизовану обробку файлів персональних даних, але до сих пір це вирішувалося переважно на рівні договору, різного роду меморандумів, адміністративних актів, що не завжди давали, як то кажуть, позитивну практику.

Тепер законопроектом передбачаються чіткі зміни, можливість укладення договору, можливість визначення мети обробки персональних даних, призначення спільного представника в транскордонній обробці або відповідальну особу з питань обробки, захисту персональних даних, інші права і обов'язки.

Потрібно зазначити те, що на контролера тепер вже легально покладаються обов'язки щодо поінформованості суб'єкта персональних даних про те, які дані в якому порядку збиралися під час відео-,

аудіоспостереження, фотозйомки до початку обробки таких даних, запроваджується правило про необхідність оновлення персональних даних і встановлюється обов'язок для контролера проводити оцінку ризиків обробки персональних даних, а також вживати заходи щодо їх мінімізації, зокрема встановлюється періодичність стосовно, скажімо, оновлення відповідно заходів.

Важливим аспектом стосовно контролерів є характер їхньої відповідальності. Запроваджується характер солідарної відповідальності контролерів у разі, якщо контролери обробляють спільно файли персональних даних, пропорційно до частини обробки персональних даних, а також визначається право контролера, який відшкодував заподіяну шкоду, звернутися з регресом до інших контролерів, з регресним позовом про відшкодування інших частин збитків, які йому довелося покрити. Також запроваджується презумпція вини контролера персональних даних, яка проявляється в тому, що контролер зобов'язаний довести, що ним було вжито всіх залежних від нього та необхідних заходів для забезпечення правомірної обробки даних, недопущення їх витоку або неправомірної обробки.

Це є дуже важливий принцип. Він насправді для бізнесу передбачений частиною другою статті 218 Господарського кодексу, тому, скажімо, всі критичні зауваження стосовно цього моменту, насправді вони є безпідставними, оскільки це правило працює дуже ефективно. Єдиний момент, з яким стикається судова практика, як визначити критерії вжиття всіх необхідних і залежних заходів. Тобто це є, скажімо, такий момент, який часто провокує суддів до дискреції повноважень, тобто сприйняття або несприйняття. З іншого боку, це не вимагає доведення форми вини контролера, тобто умисно чи необережно, відповідно спрощує порядок, як то кажуть, доведення або невинуватості, або, навпаки, доведення, скажімо так, факту порушення. Тобто, безперечно, цей момент спрощує процедуру взаємодії контролера і суб'єкта персональних даних. Потрібно зазначити про те, що посилений нормативний зв'язок між контролером і наглядовим

органом, зокрема в частині проведення консультацій, погодження кодексів професійної поведінки, погодження повноважень і таке інше. Також важливою нормою є, скажімо так, зв'язок діяльності контролера зі ступенем ризику стосовно обробки персональних даних, що на практиці має вкрай позитивне значення. І загалом, скажімо, визначення контролера запропоноване законопроектом, воно максимально наближено до того, які є у Конвенції 108+.

Говорячи про оператора, потрібно сказати, що цей термін прийшов фактично на заміну розпоряднику персональних даних і, по суті, це є фізична або юридична особа, включаючи суб'єкта владних повноважень, інший орган чи установу, який здійснює обробку персональних даних від імені за дорученням контролера. Знову ж таки потрібно наголосити, що тепер до операторів приєднався суб'єкт владних повноважень. На мою думку, це доволі дискусійний момент, оскільки, якщо суб'єкт владних повноважень здійснює обробку персональних даних в межах повноважень у спосіб і на підставах передбачених Конституцією і законами України, мені здається, що в нього достатньо, скажімо так, мати всі законні підстави, щоб визначатися контролером. То виходить, що певний суб'єкт владних повноважень може потрапити у відносну залежність від інших контролерів, суб'єктів владних повноважень. Тому я би ту ще над цим моментом подумав.

Що є тут важливим? Перше. Визначаються істотні умови договору між контролером і оператором стосовно обробки персональних даних.

Друге. Запроваджується момент, пов'язаний із проведенням консультацій і спільним використанням відповідних, скажімо так, моментів.

Далі, наступне. Передбачаються права і обов'язки оператора, в тому числі стосовно забезпечення безпеки даних, проведення консультацій стосовно автоматизованої обробки, а також мінімізація ризиків, пов'язаних із обробкою персональних даних.

Наступне. Визначаються організаційно-правові форми операторів персональних даних, визначається обов'язок запровадження представника в разі систематичної транскордонної обробки персональних даних.

Потрібно зазначити також про те, що деяких змін зазнало визначення третьої особи в частині розширення, хоча характер повноважень свідчить про те, що в цілому компетенція третьої особи не змінилась. А також запроваджується термін "одержувач" – будь-яка фізична юридична особа, крім оператора, контролера персональних даних, яким контролеру надається право доступу і обробки персональних даних. За великим рахунком можна сказати, що це є певна новела, яка зайшла до нас з GDPR, оскільки Конвенція 108+ фактично таким терміном не оперує, але тим не менше ця новела є позитивною.

Потрібно також зупинитися на такому важливому моменті, як відповідальна особа з питань обробки і захисту персональних даних. Законопроектом передбачено дійсно, як можливі запровадження такої особи на декілька контролерів і операторів, тобто спільне, так і безпосереднє запровадження в структурі, наприклад суб'єктів владних повноважень або окремих категорій суб'єктів господарювання, де здійснюється істотна обробка персональних даних. Визначаються права і обов'язки відповідальної особи контролера, оператора персональних даних, які раніше були переважно визначені в типовому порядку обробки персональних даних.

Далі. Визначаються гарантії незалежності, зокрема неможливість звільнення за принципову позицію відповідальної особи або, скажімо, встановленої законної вимоги контролеру або керівнику, контролеру чи оператору виконати вимогу законодавства про захист персональних даних. Визначаються вимоги кваліфікаційні до відповідальної особи, зокрема складення кваліфікаційного іспиту, досвід роботи в сфері обробки захисту персональних даних. Передбачається порядок призначення відповідальної особи з питань обробки персональних даних.

І буквально коротко зупинюсь на контролюючому органі. Про нього вже багато говорили. Я не буду зупинятись на окремому законопроекті. Буквально лише пару хвилин зупинюсь на, скажімо так, концептуальних аспектах.

По-перше, запроваджується окремий орган у формі національної комісії. По-друге, цей орган поєднує в своїй компетенції набагато більше коло регуляторних повноважень порівняно з нинішнім Уповноваженим Верховної Ради з прав людини.

По-друге, визначається додатковий перелік документів, типових нормативних документів, які мають розроблятися і затверджуватися контролюючим органом. Визначається перелік угод, які повинен погоджувати контролюючий орган за зверненням оператора або контролера. Також передбачається обов'язок контролера, перепрошую, контролюючого органу, проводити консультації із суб'єктами владних повноважень стосовно підготовки проекту нормативно-правових актів або надання необхідної методичної та правової допомоги контролерам і операторам. Визначається ряд інших повноважень, а також встановлюються загальні гарантії діяльності контролюючого органу. Потрібно сказати, що ця норма безпосередньо доповниться окремим проектом закону, про що прямо зазначено у законопроекті.

В цілому потрібно сказати, що законопроект максимально наближає вимоги стосовно суб'єктів відносно у сфері обробки захисту персональних даних до GDPR і Конвенції 108+. Я би ще додав такий момент, який би, можливо, вже при підготовці до першого читання або вже до другого потрібно би було врахувати, це стосовно контролерів так званих вертикальних господарських об'єднань. Там є своя специфіка і є своє зловживання. Але навіть розуміючи характер, скажімо, взаємодій між співконтролерами, цього аспекту більш детально я не побачив. Я думаю, що варто цей момент врегулювати.

В цілому якихось неузгодженостей або неконкретизованості я не побачив і сподіваюсь, що в подальшому ці норми, як то кажуть, дадуть свої ефективні результати вже безпосередньо на практиці.

Щиро дякую. Готовий до запитань.

КЛИМЮК О. Олег, дуже дякую.

Немає запитань? Тоді я запрошую до виступу Олексія Мервінського – експерт з захисту персональних даних, кандидат технічних наук. Тема: "Приведення системи захисту персональних даних в Україні у відповідність до європейських стандартів".

МЕРВІНСЬКИЙ О.І. Дякую.

Я думаю, що якщо я розкажу про деякі практичні аспекти, це також буде незайвим. Тому що от символічно, що наші всі зібрання відбуваються, тільки закінчився саміт ЄС-Україна, ми знову розказуємо про спільний повітряний простір і з'являється ще нова сфера спілкування. Але вона також містить сферу захисту персональних даних. Немає жодної сфери, яка б не торкалася питань захисту прав людини у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних. Це також відповідає статті 15, про яку сьогодні згадували, Угоди про євроасоціацію, де Україна взяла на себе зобов'язання забезпечити захист персональних даних у відповідності до міжнародних і європейських стандартів.

Що саме от в практичному аспекті, так, як я розумію. Ну, теж нагальний приклад є, те що останнім часом Єврокомісія розглядає питання про визнання рівня захисту персональних даних в Південній Кореї як такий, що є адекватний і відповідає європейським стандартам. Тобто є ціла низка країн, де Євросоюз визнав рівень захисту персональних даних загалом в цій країні такий, що є адекватний і відповідає стандартам. Це набагато спрощує діяльність і державних установ, таких як співробітництво з європейською організацією, названий Європол, Євроюст і навіть організація по боротьбі з

наркотиками, всі потребують: покажіть, будь ласка, що ви забезпечуєте і як це документально підтверджено.

Так от якщо кінцева мета всієї цієї діяльності – це добитися того, що на черговому засіданні Європейської комісії було розглянуто питання стану захисту персональних даних в Україні і такий рівень був визнаний адекватним. Ну, це ідеальна мета, до якої ми всі прагнемо і докладаємо максимальних зусиль.

Я назвав Південну Корею не просто так, а тому що це от на їхньому прикладі ми можемо зрозуміти взагалі що треба робити, щоб досягнути цього рівня. Це дуже просто: законодавче забезпечення, нормативно-правове забезпечення, організаційне і технічне забезпечення. До речі, от мало звучить про технічне. Хоча вже в GDPR слово "організаційно-технічні заходи захисту" зустрічається більше 70 разів на відміну попередньої директиви, яка була відмінена, саме організаційно-технічні заходи захисту. І не просто якісь заходи, якісь хтось там рекомендує, а ті, які будуть визнані такі, що гарантують належний рівень захисту.

Те саме питання: що таке, значить, належний рівень. Хто визначає ту ступінь належності? Належне - неналежне. От останній саміт GDPR Ukraine, який відбувся, виступала дівчина бельгійка, вона каже, в Україні неадекватний рівень захисту. А я їй кажу, хто вам сказав, немає такого терміну. Бачите, відношення до держави формується в неприємному світлі, і дуже образливо навіть чути такі речі.

Тепер трошечки ближче по темі. Ми сьогодні обговорюємо, це перший крок законодавчого забезпечення. Я прошу всіх підтримати той законопроект, який завдяки неймовірним зусиллям Тараса Петровича, він цю рухає справу, просто підтримати. Тому що межі досконалості не буде. Не можна врахувати все. Європа, щоб з'явився GDPR, має сотні нормативно-правових документів, які регулюють ту чи іншу сферу. Крім вже GDPR є ...*(Не чути)* Тобто це такий вже пласт, який нам просто не підняти. Я прошу просто підтримати в будь-якому вигляді.

По-перше, як би там не було, у нас було два варіанти, я розумію: або примусити омбудсмена виконувати свої функції, або чекати кінця їхнього терміну перебування на посадах. Ну, другий термін, конечно, він більше ймовірніший і більш ефективніший. Вибачте, що так кажу, ну, я в серцях кажу, я кажу їм в обличчя. І хай вам буде це... Ну, це моє відношення, тому що я маю право як людина, я маю право як суб'єкт персональних даних, які ви не захищаєте. *(Шум у залі)* І будемо казати, будемо голосно казати. Тому що це наші права. Це наші права, в тому числі в цифровому світі. Мене все одно не переб'єте.

І на чому я ще хотів зупинитися, дивіться, світ рухається далі, хтось хоче там виконувати свої функції, хтось не хоче, хтось перебуває на посадах, але приїжджають потужні компанії і шукають партнерів в Україні, які відповідають вимогам, тобто сертифікованого спільного контролера, сертифікованого процесора. Покажіть, будь ласка, документ, який підтверджує вашу відповідність. Ну, документ. У омбудсмена класно відпрацьована технологія, вони роблять перевірку, потім публікують про те, щоб ми зробили перевірку, все відповідає вимогам – крапка. Але, ну, це теж документ, і як вони цей документ створюють, це вже інше питання.

Але насправді можу розказати, що на теперішній час уже є одна організація, яка пройшла повну процедуру сертифікації на відповідність стандарту ISO 27701. Це на базі створеної системи управління інформаційною безпекою створюється система управління персональними даними. Ми перші в Україні пройшли цю сертифікацію. Найближчим часом я зможу продемонструвати, як виглядає такий сертифікат. До речі, на тому самому саміті GDPR Ukraine знову-таки іноземці казали, що це, ну, на теперішній час поки не запрацювала система сертифікації по GDPR, залишається єдиним шляхом для того, щоб документально підтвердити свою відповідність. Кого цікавить ця тема, я готовий надати, ну, все, що я знаю, я готовий розказати, тому що це дійсно був складний шлях.

І тепер затримка у видачі нам документа тільки в тому, тому що акредитована організація зробила перевірку, зробила свої висновки, оформлені документально. Але головний офіс, який знаходиться далеко за межами України цієї акредитованої організації, попросив ці документи, тому що ми розуміємо, це одна із перших таких документальних перевірок, і вони хочуть самі побачити, які документи треба розробляти, що повинно вони містити, які вимоги. Причому це був повний комплект: і контролер, і процесор. Ну, робилося так, як ми розуміли, і причому акредитована організація, вона сама вперше проводила акредитацію, вона не розуміла в повному обсязі, тому приходилось доказувати, не просто посилаючись на GDPR, а і на Privacy Directives і інше.

Вибачте, що стомлюю, напевно, ще тільки одне питання. Якщо ви звернули увагу, то крім народних депутатів, в новому проекті Закону "Про захист персональних даних" там ті особи, які кажуть, що вони розробляли, ну, є представниками бізнес-структур. Ну, це теж непогано, це теж засвідчує, що такий може бути підхід. Але коли впроваджується норма кваліфікаційна іспиту, напевно, було б доцільно впровадити норму підготовки кадрів. Класно зібрати гроші за кваліфікаційний іспит, але давайте якось трошечки хоч якесь пропишемо, що таке підготовка кадрів там, введемо якусь спеціальність, є відповідна процедура. Її теж необхідно якимось чином принаймні згадати. Тобто людей перевіряти на відповідність, треба спочатку їх підготувати.

Дякую за увагу. Я буду готовий відповісти на ваші питання. Вибачте, що так довго.

КЛИМЮК О. Є питання, коментарі? Немає?

Тоді, шановні, якщо може у вас вони будуть, до другої секції з'являться питання, пропоную зробити перерву, щоб трошки порухатись. Там у нас є теж кава, чай. Можете піти порозмовляти, поговорити. І о 15:45 запрошую вас назад до зали на продовження.

(Після перерви)

БУРМАГІН О. Щоб лишити, можливо, часу потім більше для дискусій.

Я насправді хотів сказати, я не готувався по 6177, з приводу 5628. Але все одно, я думаю, що це питання власне суміжне, оскільки з'являється ціла система в новій сфері законодавства, яка містить багато обмежень і серйозних обмежень. І це регулювання, на мою суб'єктивну думку, дійсно, потрібне. І, власне, існував дуже довгий час в Україні вакуум з цього приводу і законодавство було в такому літургічному сні з 2010 року. І, власне, це не ознака цивілізованого суспільства точно.

Але поряд з цим, на мою думку, можливо, це розглянути як пропозицію, можливо, ця тема буде потім для окремої дискусії, але в цьому законодавстві має бути достатньо серйозний механізм балансування, балансування конкуруючих інтересів. Тому що як... Ну, в принципі, Євгенія сказала спочатку на вступному слові, що захист персональних даних – це дуже важливо, це мають бути, звісно, якісні норми, чіткі процедури, підстави, і санкції мають бути чутливими, а не якимись там декларативними і ефемерними. Але всі ці цілі мають досягатись за рахунок обмежень, можливо, непропорційних обмежень і доступу до публічки, до публічної інформації, перепошую, свободи поширення інформації, свобода вираження поглядів.

І, власне, ну, я ще практикуючий адвокат, крім того, що очолюю громадську організацію, от є яскравий дуже кейс з цього приводу – ілюстрація. І він стосується персональних даних. І, власне, як можуть суди застосовувати ті чи інші обмеження.

Є в Цивільному кодексі право на використання імені, спеціальні норми статті 296, яка говорить, що не може бути використано ім'я особи, яка обвинувачується (підозрюється) у вчиненні злочину, поки не буде обвинувального вироку суду, який вступив в силу, крім випадків,

передбачених законом. І тобто сама ця норма передбачає виключення і не має, ну, ця норма немає, зрозуміло, абсолютного характеру, тому що є публічні фігури, є суспільний інтерес, є інші критерії.

І, власне, свого часу пан Мартиненко подав два позови проти НАБУ і проти Центру протидії корупції (ЦПК) і отримав рішення в Верховному Суді, я звертаю увагу. Тому що по проекту 5628, я читав аналітику колег з Української Гельсінкської спілки, вони казали про те, що, ну, простих відсилань, що при балансуванні персональних даних захисту і свободи слова, і доступу до публічної інформації недостатньо посилянь просто, що ви маєте застосовувати практику Європейського суду. І, власне, от цей кейс за позовом пана Мартиненка рішення Верховного Суду якраз це підтверджує. Тому що Верховний Суд в своєму рішенні, в постанові, написав фактично, що ця умова, що потрібний тільки обвинувальний вирок суду і після того тільки можна ім'я використовувати, що ця норма має абсолютний характер без будь-яких виключень. Тобто без урахування статусу публічної фігури, без врахування статусу суспільно важливої інформації. Навіть вони дописалися в аргументах до того, що навіть якщо я є підсудним і я хочу, щоб моє ім'я використовувалося, цього теж медіа і зміни можуть робити, тому є частина четверта статті 296 Цивільного кодексу України.

І, власне, після двох таких рішень у НАБУ це рішення набрало остаточної сили, по центру протидії корупції, вони справу спрямували на друге коло. Але в мене була власна справа, відомий журналіст є пан Шалайський Олекса, розслідувач, за наслідками цих рішень в моїй справі всі інші інстанції зайняли абсолютно таку саму позицію, ще й стягнули 5 тисяч моральної шкоди. З самого початку перша інстанція стягнула 100 тисяч.

Що зробив пан Шалайський, він взяв з одного реєстру ухвалу в кримінальній справі, де була фабула про зловживання на 1 мільйон гривень стосовно Чорнобильської атомної електростанції, зловживання бюджетними коштами. І він там, в цій ухвалі в кримінальній справі описано юридичних осіб, які були задіяні в цій схемі, він взяв інформацію з реєстру юридичних

осіб, офіційне друге джерело, і просто написав короткі статті, вони написали, власне, хто, які директори вчиняли ті чи інші дії, які органи слідства вважали як кримінальна кара, ... порушили відповідну кримінальну справу.

І от в такій фабулі, коли два офіційних джерела, мова про зловживання навколо Чорнобильської атомної електростанції, і там, до речі, були кошти Європейського Союзу і так далі, їх виводили, на думку слідства, через релігійні організації в, дуже цікава така фабула. От в цій справі суди встановили знову-таки в трьох інстанціях, що було порушено право на використання імені. І, власне, не дивлячись на всю практику Європейського суду з прав людини, зараз не буду наводити ці прецеденти ЄСПЛ, тому що їх багато, і ЄСПЛ насправді виробив шість критеріїв, коли він балансує приватність і свободу слова в таких ситуаціях.

От у мене просто велике питання або пропозиція, я думаю, знову-таки, можливо, це розглядати трішки потім на додаткових дискусіях, але що от таке законодавство, великий обсяг, який потрібен дійсно країні, це імплементація і GDPR, і виконання угоди, але балансує механізми якісь закласти все ж таки більше, ніж просто застосовує практику ЄСПЛ.

Тому що, власне, про те, що суди мають застосовувати практику ЄСПЛ, у нас є Закон з 2005 року про практику виконання рішень, і там ще було дуже давно записано, що рішення Європейського суду з прав людини є джерелом права, і суди мають їх застосовувати при розгляді справ. Але питання в тому, що як вони застосовують. І от на прикладі цього права невикористання імені можна дуже добре подивитись, яким може бути таке застосування.

І, власне, питання в тому, чи слід нам наші національні закони імплементувати, от наприклад, як я казав, що по використанню імені і по балансуванню приватності свободи слова ЄСПЛ там вже 15 років пише там шість критеріїв, що це потрібно враховувати суспільну значимість інформації, публічний статус фігури. І отам шість критеріїв ці є. Чи потрібно, можливо, їх записати в наші закони, імплементувати? Чи це певним чином

зробить негнучкими самі норми наших законів, тому що все ж таки практика ЄСПЛ прецедентна, вона може там рухатись і розвиватись? Але, на мою особисту думку, я все ж таки думаю, що отаких балансуючих норм і положень в такому важливому законодавстві великому, на мою думку, має бути більше. Тому що просто написати, що повинна враховуватись практика ЄСПЛ, ну, от практика ЄСПЛ, наші суди, на жаль, не завжди коректно теж її застосовують.

І друге питання. Теж це або пропозиція, можна сказати, суто практична. Все ж таки і, можливо, для знову-таки окремої більш глибокої дискусії зі стейкхолдерами, це все ж таки журналісти, і питання діяльності ЗМІ, їх гарантія і баланс з цим новим законодавством в сфері захисту персональних даних. Тому що, наприклад, ті норми, які там сьогодні вже про цю статтю трішки говорили, стаття 14, яка стосується отримання згоди, наприклад, ну, її можна так тлумачити принаймні, отримання згоди у всіх при фото, відеозйомки, хто знаходиться на вулиці, там на площі і так далі, то, власне, зрозуміло, що фотокореспондент, який працює, наприклад, на мітингу, він не зможе об'єктивно отримати згоду всіх осіб, які потрапляють в кадр. І я думаю, що це потрібно теж, ну, так точково продискутувати. Це одне з питань.

Інше питання, дуже велике в контексті журналістської діяльності, оскільки це основний профіль нашої громадської організації захист журналістів в судах, в Європейському суді, ми багато з цим працюємо, власне, це забезпечення захисту їх джерел. Тому що регуляторний орган, який буде з'являтися там в контексті перевірок і всього іншого, потенційно може втручатись і в ці питання. І я думаю, що теж цей механізм в цій частині потребує удосконалення. Тому що Україна вже програла одну справу в Європейському суді по справі Наташі Седлецької і програми "Схеми", коли Генеральна прокуратура отримала ухвалу суду на доступ до інформації з телефону журналістки, притому що журналістка проводила розслідування про зловживання в Генеральній прокуратурі України свого часу. Ну, це

рішення 19-го року, якщо пам'ятаєте. Але, власне, воно стосувалось теж і персональних даних, і захисту журналістських джерел, і рішення Європейського суду було достатньо жорстким по відношенню до України і про те, які порушення державні органи допустили в цій частині.

Ну, власне, це все, що я хотів сказати так достатньо, можна сказати, коротко.

Але перше питання. Це більше балансуєчих, але яким чином і що саме запозичувати з практики ЄСПЛ, із тих критеріїв, які він використовує при балансуванні конкуруючих статей конвенції, що брати чи не брати, як імплементувати. Це перше таке прохання і пропозиція до дискусії.

Ну, і друга, це окремо проговорити, все ж таки продискутувати по журналістах, по належному забезпеченню їх діяльності і забезпечення їх професійних прав. Тому що все ж таки медіа і журналісти мають свої особливості в правовому регулюванні, у них є особливий статус в частині збору і поширенні інформації. І тому, я думаю, що тут теж потрібно продискутувати.

Але в цілому, звісно, я підтримую тезу, яку озвучили представники і Уповноваженого і інші експерти, сьогодні, це законодавство дуже потрібне. Воно нагально потрібно Україні в плані того, щоб в процесі його прийняття зробити його кращим і щоб зменшити, скажемо так, ризики в сфері прав і свобод людини.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександр, дякую.

Я однозначно виступаю за баланс. Я просто спілкувався з деякими журналістами, я вже пропонував їм, щоб вони виступили ініціаторами проведення такого окремого круглого столу саме задля обговорення цих проблемних моментів, про які ти згадував. Вони поки що не взяли на себе таку ініціативу. Якщо у вас є такі можливості, контакти, щоб з ким організувати такий захід, я тільки буду вдячний, оскільки дійсно ми про це

повинні проговорити, щоб ніхто не турбувався і щоб ми могли доопрацювати законопроект таким чином, щоб він був зрозумілий для журналістів, для правоохоронних органів, для законодавства і в тому числі для судів. Тому я думаю, що зі своєї сторони я можу взяти ініціативу, запросити суддівський корпус на такий захід для того, щоб ми всі ці питання обговорили і, дійсно, знайшли баланс. Тому що ми в законодавство вводимо суспільний інтерес, от в статтю 15 поняття суспільного інтересу, воно може переважати над шкодою, завданої особі, у зв'язку з порушенням її персональних даних. І тут питання вже більш судове. Ми відносимо, що суд повинен це все визначати.

Отже, я вважаю, що такий захід однозначно необхідно буде провести, і давайте ми його в майбутньому, до нового року, заплануємо проведення.

БУРМАГІН О. Тарасе Петровичу, дуже дякую. Думаю, що я зможу знайти і журналістські організації, самих журналістів, які будуть зацікавлені в такій дискусії. Тоді як буде рух в цьому напрямку, то просто будемо комунікувати, я думаю, що до кінця року цілком можливо таке провести.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все, супер. Дякую.

Сьогодні повинен бути у нас... Так, хто у нас, Олексій Вискуб. Але замість Олексія Вискуба, замість заступника міністра Міністерства цифрової трансформації у нас буде інший представник, а це Корнєєв Михайло Юрійович – керівник експертної групи розвитку сфері відкритих даних Міністерства цифрової трансформації України.

КОРНЄЄВ М.Ю. Доброго дня! Дякую за представлення. Дякую всім присутнім тут, що дійсно піднімаєте важливу тему. Оскільки я думаю, що ні для кого не є секретом те, що сфера захисту персональних даних в Україні як така існує вже майже десятиліття, проте на практиці норми законодавства про захист персональних даних, на жаль, не застосовується.

Буквально приклад з особисто життя. Перед круглим столом робив замовлення в інтернет-магазині, після цього під час круглого столу дві есемески з пропозицією взяти кредит під нуль відсотків вже прийшли мені на мобільний телефон. Що говорить, на жаль, про низьку якість захисту персональних даних саме бізнесу в Україні.

Але... Дякую знову ж таки за запрошення. На жаль, Олексій Анатолійович Вискуб не зміг долучитися, я думаю, що в нього було більше ідей, пропозицій саме щодо законопроекту, бо він так чи інакше стосується в тому числі і діяльності Міністерства цифрової трансформації, застосунку "Дія", передусім порталу, єдиного державного порталу електронних послуг "Дія", також системи інтегруєбельності "Трембіта", яка забезпечує обмін даними в тому числі і персональних даних громадян України між державними електронними інформаційними системами відповідно до діючого законодавства. І будь-які зміни, що стосуються обробки, збереження і захисту персональних даних передусім громадян України, вони дійсно важливі і потрібно, аби максимальна кількість стейкхолдерів були залучені до процесу обговорення. Я дякую і комітету, і громадським організаціям за підтримку.

А ближче до своєї теми, до наболілого, а саме до теми відкритих даних і балансу відкритих даних і захисту персональних даних. Хочу заспокоїти присутніх тут представників сервісів, які використовують відкриті дані у своїй роботі, що відкриті дані вже шість років як в Україні існують і сподіваюся, що проіснують ще мінімум років 60, і жодне законодавство не буде на перешкоді в їх подальшому розвитку. Україна дійсно робить великі успіхи в цій сфері, і я сподіваюся, що в подальшому той шлях, який був вибраний, а саме відкритість, підзвітність та фактично оприлюднення усього того, що не заборонено законом, прямо не заборонено законом, буде збережено незважаючи ні на що.

Також хочу буквально декілька ремарочок. На жаль, спікери, які виступали в першій частині, не залишились. До вас, на щастя чи на жаль, ремарок не було.

Єдине, що є принцип відкритість за замовчуванням, так званий open by default, який закріплено в резолюції Ради Європи та Європейського парламенту 1924 19-го року щодо якраз таки відкритих даних. В якому вказано, що все що не заборонено до публікації, має бути опубліковано, в тому числі і у формі відкритих даних.

В 2021 році Україна частково, бо це постанова Кабінету Міністрів, як ми всі розуміємо, нормативно-правовий акт вищої юридичної сили, імплементувала цей принцип в своє законодавство, і зараз державні органи влади зобов'язані оприлюднювати всю публічну інформацію, яка знаходиться у їх володінні. А як ми знаємо, навіть якщо публічна інформація містить персональні дані, вона також може бути опублікована у тому випадку, якщо виконується от щонайменше одна з трьох умов. Для того, щоб персональні дані були опубліковані або навпаки не опубліковані, потрібно провести трискладовий тест. На жаль, зі своєї практики і практики взаємодії з розпорядниками інформації я чудово знаю, що трискладовий тест у нас не проводиться, в тому числі через те, що немає фахівців в Україні, сертифікованих фахівців, як ви вже казали, щодо захисту персональних даних і таких людей, які дійсно фахово можуть провести, фахово і незалежно провести трискладовий тест для того, аби зрозуміти, яка частина і в якій саме частині дані про фізичну особу, зараз ми кажемо виключно про фізичних осіб, можуть бути опубліковані.

Навіть зараз існує багато суперечок між органами влади щодо того об'єму інформації, який вони надають під час публікацій того чи іншого набору даних. Так, наприклад, фінансова звітність, яка була опублікована Державною податковою службою в цьому році, не містить даних про... інформацію про бухгалтера, головного бухгалтера підприємства, який склав цю фінансову звітність та подав її до контролюючого органу. Це пов'язано з

побоюваннями Державної податкової служби щодо порушення Закону України "Про захист персональних даних", а саме розголошення інформації про головного бухгалтера, тобто ПІБ цієї особи.

Суперечки щодо того, чи є ПІБ персональними даними, тривають досі, і дякую також, що ця тема була піднята і під час цього круглого столу. Моя особиста позиція, що виключно ПІБ не являється персональними даними, оскільки не є унікальним ідентифікатором. Але в сукупності знову ж таки може бути розцінений як частина персональних даних про фізичну особу.

Тому, підсумовуючи, скажімо так, і повертаючись до теми мого виступу, хотілося б сказати про те, що сфера відкритих даних як існувала, так і буде існувати. Мінцифри проводить зараз процес оновлення 835 Постанови, якій цього тижня виповниться вже 6 років від дня її схвалення і прийняття Кабінетом Міністрів. Також будуть враховані всі пропозиції щодо стандартизації сфери відкритих даних, прийняття так званих стандартів щодо публікації тих чи інших наборів даних. Я сподіваюся, що навіть після вступу в силу закону, нового Закону "Про захист персональних даних", нам не доведеться змінювати ці стандарти, оскільки вимога щодо того, аби персональні дані були збережені, оброблені та в подальшому використані виключно згідно з діючим законодавством збережеться.

І найближчим часом знову ж таки буде схвалена стратегія розвитку сфери відкритих даних в Україні до 2025 року. Я сподіваюся, що після того, як програмний документ, документ політики для розвитку цієї сфери буде прийнятий, ми, в тому числі з присутніми тут, повернемося до процедури внесення змін в законодавство щодо саме доступу до публічної інформації і конкретно відкритих даних. Оскільки те, що в нас є згадка в законодавстві про відкриті дані, це, звісно, добре, але згадка, яка обмежується виключно статтею 10 прим., як на мене, дуже мало для сфери, яка щороку приносить до українського бюджету майже мільярд гривень. І я подіваюся, що в подальшому буде приносити ще більше, найближчим часом буде опубліковано звіт про економічний ефект від відкриття даних як в

державному, так і в приватному секторах і впливу відкритих даних саме на економіку держави.

І ні для кого не секрет, що сфера відкритих даних і сфера доступу до публічної інформації є пріоритетною для абсолютно усіх гілок влади як судової, так і законодавчої, виконавчої гілки, оскільки прозорість та підзвітність – це основа для побудови демократичної держави, яка захищає абсолютно усі права як фізичних, так і юридичних осіб.

В мене все. Якщо будуть питання, я з радістю на них відповім, якщо регламент дозволяє це зробити.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Давайте усі питання залишимо на кінець, щоб всі могли виступити.

Я дякую Міністерству цифрової трансформації за те, що приймають участь і фактично активну позицію в розробленні законопроекту, і законопроекту даного про захист персональних даних, і про національну комісію відповідно.

Насправді так склалось, що ми живемо в такому світі, що фактично Міністерство цифрової трансформації стало таким ключовим гравцем, оскільки більшість даних у нас все-таки переходить в цифру, і фактично більшість даних буде в майбутньому і зберігатися, і перетікати виключно в цифрі.

Я тоді хотів би трохи змінити порядок виступу. Мені повідомили Наталія Черногуб, керівник Комітету відкритих даних Громадської ради при Міністерстві цифрової трансформації, хоче взяти перше слово з темою: "Публічні консультації законопроекту про захист персональних даних громади". Я думаю, що логічно буде, що після Мінцифри буде виступати член Громадської ради при Міністерстві цифрової трансформації.

Наталія Черногуб, будь ласка, вам слово.

ЧОРНОГУБ Н.П. Вітання, шановні колеги! Наталія Чорногуб – керівниця Комітету відкритих даних Громадської ради при Міністерстві цифрової трансформації, також засновниця Асоціації відкритих даних.

Включіть, будь ласка, презентацію.

Я би хотіла продемонструвати вам, дуже часто є хибне твердження, що таке відкриті дані, яка їх користь, часто звучить про те, що це не досить пріоритетна тема або вона користується лише невеликою кількістю людей. Я хочу сказати, що в комітет відкритих даних входить десять осіб, це представники і журналістської спільноти, і експерти у сфері відкритих даних, і аналітики потужного рівня, і спільнота OpenUp, яка налічує близько 60 членів, які є фаховими експертами.

Тепер щодо користі відкритих даних, яку несуть для держави. От я би хотіла вам звернути увагу. Більше 5 мільйонів людей щомісячно використовують набори даних або різні сервіси, або портал відкритих даних, що говорить про дуже високу затребуваність. До прикладу, два роки тому менше мільйона людей здійснювали ці перевірки. І це не тільки бізнес, це звичайні громадяни, які заходять для власних перевірок.

Наступне. Це зменшується рівень корупції завдяки відкритих даним. Ви бачите, Україна посідає 117 місце, до речі, на три пункти за останній рік покращила свої позиції, в тому числі за рахунок відкриття нових пріоритетних наборів даних, зокрема фінансову звітність.

Наступне. Це збільшується інвестиція та рівень життя. Пан Михайло сказав, що 1 мільярд гривень щороку приносить сфера відкритих даних відповідно до дослідження авторитетної організації Маккензі близько інвестиції зростають на 4 відсотки до ВВП, а зростання доходу на душу населення приблизно на 1 відсоток. Тобто це покращує взагалі наш рівень добробуту, і це виражається справді і в економіці, і в нових робочих місцях, в інноваційній привабливості і так далі.

Збільшується кількість суспільно важливих наборів даних. Ви, мабуть, знаєте, більше 30 тисяч наборів даних, які оприлюднюються центральними

органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. На основі відкритих даних створюються стартапи, сервіси, які мають ефекти антикорупційні за допомогою сервісів, можна перевіряти учасників тендерів, можна перевіряти ефективність використання бюджетних коштів, і це буквально пару кліків.

Бізнесовий, як використовує бізнес відкриті дані. Для перевірки контрагентів, для захисту від рейдерських атак, для перевірки потенційних бізнес-партнерів, а також для перевірки доброчесності співробітників.

Ну, і також екологічні системи моніторингу. Якість атмосферного повітря, дані про зелені насадження.

Тобто ви бачите, відкриті дані вони охоплюють всі сфери нашого життя. І постійне використання збільшується. Які сфери, які тематики найбільш є актуальними? Ну, найбільше, ви бачите, це складають перевірка автомобілів (це відповідно до дослідження BRDO; 15 відсотків конкурентна розвідка, тобто контрагентів перевірка, комплаєнс; антикорупційні – 6 відсотків, юриспруденція.

Наступний слайд. Як саме пріоритезація теми відкритих даних відбувається. В 2020 році вперше Україна взяла участь в європейському дослідженні рівня зрілості у сфері відкритих даних, посіла 17 місце. Відповідно до заяви міністра цифрової трансформації очікується, що Україна увійде в топ-3 в світі за рейтингом відкритості та прозорості. Україна перша планує створити систему ідентифікації бенефіціарів, запровадивши понад 50 реєстрів бета-сетів, уніфіковану систему перевірки, тобто відразу можна буде перевіряти бенефіціарів в автоматичному режимі із багатьох реєстрів.

Наступне, створення оновленої постанови. В березні цього року оновили Постанову 835, про яку говорили. До прикладу, якщо раніше було 429 специфічних наборів даних, то зараз їх 898. Тобто кількість відкритих даних збільшується.

І важливо зауважити, що зменшується кількість запитів на інформацію до органів влади. До прикладу, відомий кейс Дрогобича, завдяки відкритості,

завдяки тому, що на порталі відкритих даних збільшили інформацію про місто, про набори даних, які є, кількість запитів зменшилась на 60 відсотків, тобто це пряма норма зменшення навантаження на персонал.

Який матиме вплив? Якщо от зараз в діючому вигляді прийняти закон, не переглянувши підхід щодо використання відкритих даних, до чого це може призвести, які можуть бути наслідки? Ну, по-перше, не виконання вимог міжнародних FATF та Ви знаєте, суб'єкти первинного фінансового моніторингу зобов'язані перевіряти контрагента і повідомляти у випадку підозрілих операцій. Нагадаю, FATF – це протидія відмиванню коштів, протидія тероризму, тобто це міжнародний стандарт, міжнародне правило. Як тоді зможуть перевіряти суб'єкти первинного фінансового моніторингу, не маючи цю інформацію.

Наступне, це закриття сервісів і стартапів. Зверніть увагу, будь ласка, відповідно до звіту, який провели в 2017-2018 році, як вплинуло GDPR на 24 країни стосовно стартапів і стосовно бізнесів. Ви бачите, що це мало досить негативні наслідки протягом року. Обійшлося звільненням для стартапів – 39 тисяч робочих місць. Тобто при запровадженні законопроекту треба проаналізувати, а яка кількість сервісів стартапів зараз створюється, подивитися на ті інструменти, які працюють виключно на основі відкритих даних.

Наступне. Наступне це невиконання вимог Закону "Про публічні закупівлі". Стаття 17 говорить про те, що розпорядники зобов'язані перевіряти учасників тендерних закупівель і особливо перевіряти, чи є пов'язаність між учасниками. Якщо ця пов'язаність знаходиться, відповідно вони зобов'язані відхилити. Наприклад, ФОП подався на тендер. Якщо буде закрыта інформація щодо місця реєстрації ФОПу, тобто адреса, як зможе перевіряти орган влади цю інформацію?

І, що важливо, стаття 22 говорить про те, що замовник не вимагає документального підтвердження інформації, він самостійно зобов'язаний перевіряти це в реєстрах. Так само говорить і Закон України про

приватизацію, стаття 19, про те, що це зобов'язання замовника тендеру перевіряти самостійно. Якщо буде запроваджено GDPR, це буде мати досить велике питання, як вони зможуть це перевіряти.

Наступне. Ну, це звуження конституційних прав, про це сьогодні також говорили на засіданні, про те, що стаття 22 Конституції: права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані. При запровадженні нового закону не може бути зменшений обсяг існуючих прав та свобод.

І важливо щодо Європейського суду, є прецедентне рішення щодо використання персональних даних. 5 березня 2021 року вийшла досить така велика аналітика щодо проти судді з Албанії, яким відхилена заява звільненої з підстав недоброчесності. І цей вперше прецедент Європейського суду говорить про те, що право на повагу до приватності не поширюється на перевірку статків посадової особи, що має сумнівне походження. Тягар доказування законності джерел таких статків може бути покладений тільки на посадову особу та метою доведене протилежного. І перевірка статків як підстава для звільнення судді не має строків давності і може сягати у кілька десятиліть. Це говорить про прецедент взагалі вперше про те, що превалювання суспільного інтересу над публічною можливою шкодою.

І дискусійні питання, які треба нам вирішити перед прийняттям законопроекту, це визначення, що таке персональні дані. Можливо, категорії запровадити, наприклад, персональні дані публічних службовців. Певно, вони не мають підпадати взагалі під загальні вимоги. Визначити, що таке конфіденційні дані. Дані, що стосуються судових засідань та рішень. Історичні дані. От говорили про право на забуття. Це дуже важливе питання, що стосується історичних даних. Наприклад, ви були раніше чиновником, ви вирішили, що ви хочете приховати цю інформацію, вона не має бути у відкритому доступі. Це маніпуляція і це викривлює інформацію.

Також рекомендується додати аналітиків до переліку журналістів та творчих спілок, яким дозволено обробляти персональні дані. Далі, необхідність просити дозвіл на обробку інформації, і ризик отримання

відмови може погіршити економічний стан інвесторів. Наприклад, інвестор самостійно робить перевірку, коли планує інвестувати, він замовляє послугу кредитного звіту без згоди компанії.

І також суспільний інтерес, все, що стосується використання бюджетних коштів має бути відкрито. Дія закону має не застосовуватися у випадках, коли інформація про будь-яку посадову особу, чи службовця, чи працівника державної установи, яка стосується посади. І також інформація про особу, яка надає або виконувала послуги за контрактом для державної установи. Простіше кажучи, всі ті, хто подаються і беруть участь в публічних закупівлях, також інформація по ним має бути з іншим статусом оприлюднена.

До речі, є приклад відомий, такий омбудсмен, і Transparency International це теж рекомендує розглянути, це запровадити посаду інформаційного уповноваженого щодо захисту публічної інформації насправді. Є прецеденти, що це допоможе також налагоджувати певний баланс.

Ідемо далі. Ну, якщо так підсумувати взагалі вище сказане, сфера відкритих даних, вона нова, вона інноваційна, створюються нові компанії, нові стартапи, сервіси, безкоштовні, також які допомагають в щоденному нашому житті. Якщо запровадити, скажімо, в такій жорсткій редакції GDPR, це ставить для нас дуже великі ризики взагалі публічності, прозорості, підзвітності подальшої участі в різноманітних міжнародних рейтингах і інвестиційної привабливості нашої країни взагалі.

У мене все. Тобто ключову тезу, яку я би хотіла, щоб була включена, це мета GDPR – не карати користувачів даних, а керувати їх обробкою. І нам дуже важливо треба зважити на те, що що ми хочемо досягти, ми хочемо справді покращити і економічну привабливість нашої країни, і взагалі сприйняття світом, чи ми хочемо погіршити наші, скажімо, ризики можливого виникнення корупції.

Тому я би хотіла от відкрити дискусію щодо тих питань, які теж були підняті, і право на забуття, і право використання журналістами, аналітиками інформації публічного характеру.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Але дискусію ми відкриємо вже після того, як виступлять всі доповідачі.

Від себе трошки відрефлексую про те, що... я дякую вам за те, що, в принципі, дуєте на холодне, ви, бачите, згустили всі краски щодо GDPR і щодо позиції відкритих даних, і балансу. Я однозначно більше до Олександра Бурмагіна позиції підходжу, що потрібно шукати баланс. Але відповідно баланс повинен бути як із одної, так із іншої сторони. Я думаю, що і до права до забуття ми будемо проводити окремі дискусії щодо, скажемо так, різноманітних і класифікацій персональних даних відповідно до категорії осіб, я вважаю, що це, в принципі, недоцільно. Але є певні обмеження відповідно, при яких особи повинні розуміти, що їхні персональні дані будуть більш відкриті ніж у інших.

Щодо уповноваженого. В принципі, ми вже зареєстрували законопроект про Національну комісію з захисту персональних даних і доступу до публічної інформації, відповідно даний орган також буде визначати політику у сфері доступу до публічної інформації і саме на нього покладено буде якраз забезпечення балансу між захистом персональних даних і доступом до публічної інформації. Тобто спори, по нашій логіці, по нашій ініціативі, будуть вирішуватися саме цим органом на комісійній основі. Тому наразі там Олена потім повідомить вам номер законопроекту, який вже зараз зареєстрований, щоб ви могли ознайомитися з його текстом.

Далі. Я тоді запрошую до слова Данила Глобу, адвокат, голова правління Асоціації відкритих даних. Тема: "Суспільний інтерес в окремих категоріях даних..

Данило, вам слово.

ГЛОБА Д.М. Дякую, пане Тарасе.

Доброго дня, шановні наші учасники! Тут така спільнота і громадська, і юридична, професійна, фахова, радий бачити колег, це і пан Тарас, і пан Олександр, кого я знаю, адвокатів. У свою чергу я скажу, що я окрім усього є заступником директора компанії YouControl, можливо, яку більшість з вас знає завдяки тому, що це такий великий компілятор даних. Сьогодні йшла мова про профілювання, ось, власне, цим ми і займаємося. Так і наша сфера звичайно діяльності, вона охоплює предмет того, навколо чого ми ведемо дискусію сьогоднішню.

Отже, почну з того, що персональні дані дуже важливі. І норми щодо захисту персональних даних у законопроекті – це запорука гарантії прав громадян, власне, на певну їх приватність, вона може виражатися в чому завгодно. Здебільшого, звичайно, це есемески щодо таксі або там доставки піци, як уже там казалось. Так, тобто такі невинні речі, проте іноді бувають і речі більше шкідливі.

Ми як сервіс, що, власне, працює із відкритими даними так, використовуючи виключно білу інформацію, власне, вважаємо, що дискусія з приводу того там, чи потрібен захід, чи не потрібен, вона вже відбулася, так, уже учасники висказалися. Хочу сказати, що в той же час серед публічної інформації, як уже ми казали, є дуже багато даних, які мають категорію, ну, як сказати, мають ознаки даних, що є персональними. Оскільки от доскональної формули, що таке, чіткої, що визначала би персональні дані, її не існує, вона не закладається. Оскільки у нас все ж таки є такий підхід до законодавства, ми в чомусь, впроваджуючи європейські практики, їх копіюємо і не дотримуємо принципу правової визначеності як невід'ємної складової принципу верховенства права, оскільки в нас відповідальність чітка і конкретна. Якщо це вбивство, значить це позбавлення життя людини. Якщо це персональні дані, то це чіткий перелік.

Якщо це там щось іще, то це чіткий перелік. В даному випадку, ну, є складнощі все-таки з визначенням того, що це є. Так, це інформація, яка прямо чи опосередковано може ідентифікувати певну особу, тобто, можливо, навіть за прізвищем, ім'ям, по батькові ідентифікувати іноді, так, якщо воно унікальне от, можливо за певним абстрактним прізвищем, ім'ям, по батькові. Але якщо вона є бухгалтером такого товариства і вона, тільки один бухгалтер є на такому товаристві і це саме ця людина. Проте отаких критеріїв не закріплюється, так, і особа має мати такий певний формат, має мати усвідомлення щодо своєї правомірної поведінки на майбутнє, так, щоби вона мала визначеність стосовно того, що до неї не буде застосовано санкцій.

Отже, відповідно до, власне, проекту, так, я не буду казати про деталі, власне, інформація, вона і буде залишатися в реєстрах, так, будуть там певні вимоги там до адміністраторів, до розпорядників даних, так, проте ці дані будуть доступні в реєстрах. Проте реюз – повторне використання, так, наступне використання, воно вже матиме специфічні обмеження. Це і згода, і законність, і легітимний інтерес. От що, власне, легітимний інтерес, це дуже таке дискусійне питання, яким чином він визначається, яка є формула, тобто теж тут чіткості немає. Не те, що це якийсь, власне, докір, проте це воно так і у Європі. В Європі дещо просто інший підхід, як уже пан Олександр казав, законодавство більше мобільне, так і суди по іншому працюють.

У нас була практика, декілька круглих столів, і пан Тарас наразі був на одному з них, які торкались використання відкритих даних у судочинстві, використання інформації в судочинстві, електронних доказів в тому числі. І круглі столи ці показали, що фактично дуже часто суди України, вони і гадки не мають про те, що таке саме є відкриті дані, яким чином їх можливо використати, для чого це, як визначити ось саме ці категорії. Тобто тут є певні прогалини, ну, власне, організаційні.

Хочу сказати, що на прикладі, ну, наприклад, такої ось, власне, системи компіляція даних і контроль, яким чином ці дані використовуються. От є теза, власне, що держава має розвивати не сервіси на основі даних, не

функціонал для перевірки, для комплаєнсу, для чогось іще, тому що це, власне, не державна функція, це функція розробників, ІТ. Тобто держава ж не виробляє автомобілі там чи гелікоптери, власне, виробляє конкретне підприємство комерційне або інші. А, власне, стартапи вже роблять програми, які побудовані на цих даних, про те, що казала пані Наталія. І ось, власне, кейси використання цих даних, вони не обмежуються виключно там перевіркою. Це, наприклад, те, про що уже говорилось, це державний фінансовий моніторинг. Тут задіяні у ньому близько 160 тисяч суб'єктів, первинного фінансового моніторингу. При цьому, ну, вони ж звичайно, перевіряють клієнтів, а це особи і в тому числі і юридичні, і фізичні, і там є і ім'я, і персональні дані, в тому числі критерії ризику, розташування на певній території, наприклад, там, де Україна не здійснює свої повноваження, це критерії ризику, так. Вони беруть ці дані не з реєстрів, тому що якщо в реєстрах, то це їм потрібно збільшити штат, мабуть, разів в 100, щоб всі там лазили по реєстрах. Так вони звертаються до компіляторів даних. Це один кейс.

Інший кейс – протидія корупції. Так, наприклад, правоохоронні органи, НАЗК в тому числі, кіберполіція, Національна поліція України також послуговуються такими сервісами, оскільки неповний функціонал є у сервісів, які є у державі, вони використовують їх як допоміжний для розкриття правопорушень. Тобто це є ефективним засобом для розкриття правопорушень, для виявлення того, яка особа де є керівником, учасником, які долі тощо і ще дуже багато кейсів.

Інший кейс. Сфера публічних закупівель. Перевірка учасників. Тобто теж бюджетна сфера цим послуговується. І звертаю увагу, що цим користується і держава. От на прикладі Фінмону клієнтом нашим, так, тобто серед користувачів є також і безпосередньо Національний банк України, який використовує це для своїх знову ж таки цілей.

Журналістська діяльність. Це ж не щось таке ефемерне, де журналіст просто взяв інформацію з реєстру чи якимось чином її отримав. Вона має

якусь механіку, так? Є і такі кейси, звичайно. Проте дуже часто всі ті програми, щодо яких йшла мова, і "Слідство", і "Наші гроші", Bihus.Info тощо, вони користуються даними для того, щоб журналісту було зручніше, тобто щоб він не витрачав на це, на розслідування, там, 10 років, уже воно буде неактуальне, він теж користується таким сервісом, побудованим на відкритих даних. Звичайно, проводить за допомогою їх розслідування. Це інструмент для розслідування. Звичайно, це не результат, він сам не дає, проте це інструмент для розслідування, для діяльності журналістів, викривачів, громадських діячів.

Це податкове середовище. Власне, Державна податкова служба також є користувачем, тому що сервіси, які є у податкової, вони не повною мірою покривають їх потреби, оскільки вони не повною мірою висвітлюють пов'язаних осіб. І останній тренд, так звана в минулому році мала податкова реформа, вона розкрила термін "податкова обачність". Тобто це перевірка контрагента всебічна щодо ризиків, і воно стосується як податкових перевірок, так і питання наразі дуже важливе – блокування податкових накладних. Я думаю, що якщо юристи, окрім уже названих є, вони про це питання однозначно чули, що це така громадна проблема – блокування податкових накладних.

А уникнути її можливо, лише проявляючи належну обачність щодо контрагента. Якщо ти бачиш, що у нього знову ж таки проблемний бенефіціар чи учасник, чи хтось ще, якщо щодо нього є санкція або він розташований на певній території, значить це проблема, все. Якби у нього цієї інформації не було або ця інформація за правом забуття була вилучена, або ця інформація мала б надаватися шляхом отримання згоди чи щось ще, звичайно, у нас блокування розповсюдилось би на дуже багато випадків і державні органи б також не перевірили.

Я скоро закінчу. Антимонопольний комітет використовує для розуміння економічної концентрації суб'єктів господарювання пов'язаність осіб, оскільки певні особи зв'язані не лише через юридичних засновників, а і

через фізичних осіб, і визначаючи істотну участь, і відносини контролю, вони визначають ось саме цей суб'єкт концентрації, і також застосовують аналогічні величезні штрафи такі, які планується застосовувати, власне, національним регулятором, але дещо більші. У Антимонопольного комітету 10 відсотків від обороту.

Держпраці теж, як і податкова, такий орган, який стимулює роботодавців, щоб вони не розслаблялися. І завдяки, власне, нашій системі, вони використовують інформацію для виявлення неформальної зайнятості за певним алгоритмом. Тобто це використовується для того, щоб держава могла ефективно реалізовувати свої функції. Я кажу, а чому не можна без цього робити? Я всім задаю питання. Кажуть, тому що немає ефективного інструменту, який можна швидко налаштувати так без того, щоб написати там сто службових записок, виділити спеціальний бюджет, дочекатися там наступного, перенаступного п'ятого там якогось іще року, так, щоб ніхто не звільнився, щоб воно працювало ефективно і щоб ще тобі надали доступ. У податковій, наприклад, не у всіх є доступ до певної системи. І це питання дуже заформалізоване.

Ну, і звичайно, вже мова йшла про комплайн – загальну оцінку ризиків контрагентів. Тобто втрати від шахрайств в державі сягають мільярдних сум. Звичайно, і це зрозуміло, що прозоре бізнес-середовище, всі в цьому зацікавлені.

Власне, я навів ці кейси, вони такі є показовими, вони є очевидними. Можливо, якщо додумати, логічно якимось це питання осмислити, можливо, додати ще і інше. Оскільки...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Данило, я буду дякувати, тому що ви вибиваєтесь трохи з графіка.

ГЛОБА Д.М. Я хвилину і все, пів хвилини.

І якщо, власне, ось ці кейси додати, ну, можливо, тоді визначити ще щось важливе.

Наостанок. Власне, ми за те, що персональні дані у складі публічної інформації мали, власне, той же статус, розповсюдили основний той же статус, що і до іншої публічної інформації у формі відкритих даних. Якщо вони вже один раз розповсюджені, це, власне, нікому не заважає їх використовувати надалі. Ми за те, щоб цей статус був закріплений, власне, у цьому нормативно-правовому акті, у проекті закону, який розробляється в тій чи іншій формі. Це питання дискусійне. Яким чином? Можливо, там певні обмеження, можливо, там певна структура правова про те, щоб це було, щоб, власне, із водою не виплескати дитя. Оскільки, звичайно, що в ідеальному світі Європейського Союзу, для України принаймні, воно може працювати, а в реальності нашої держави, де потрібно перевіряти недобросовісних контрагентів, де існують всякі інші явища не дуже прозорі, які потрібно виявляти, корупція тощо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вибачаюсь, те, що ви говорите, це характерно для всього світу. Але те, що ви просите закріпити на якомусь законодавчому рівні, це буде, в принципі, я думаю, що порушувати принципи захисту персональних даних в такому разі, якщо вони будуть один раз опубліковані і далі будуть розповсюджуватись без зазначення мети і цілей обробки. Це однозначно порушує принципи захисту персональних даних.

Я хочу зазначити, подякувати вам за те, що ви так детально підійшли до опису цих всіх проблем. Я думаю, що представник Міністерства цифрової трансформації все записав, і він, і Міністерство цифрової трансформації як державна структура зробить вам належну конкуренцію. Отже, питання в тому, що, дійсно, як орган, який буде формувати таку політику відкритих даних, я думаю, що Міністерство цифрової трансформації зможе розробити всі напрямки політик розвитку саме відкритих даних у нас в Україні.

Зараз у нас ще є один доповідач, а згодом, а потім буде дискусія і питання. Так, у нас Кирило Захаров, співзасновник проекту "Суд на долоні", тема: "Відкритість судового процесу та робота з персональними даними". Будь ласка, Кирило, ви з нами?

ЗАХАРОВ К. Так, так, я тут.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, 7 хвилин, добре?

ЗАХАРОВ К. Добре. Я буду намагатися дуже швидко.

Я буду сьогодні казати не тільки про судові дані, але зразу маю сказати, що я не є фаховим юристом як шановні колеги, я не можу сказати, що я експерт у захисті персональних даних, натомість у мене є певна експертиза щодо відкритих даних та певна технічна експертиза. І тому сьогодні я хочу просто розглянути декілька аспектів і підняти декілька питань, які я задавав ще рік тому, але і на сьогодні ще немає відповіді.

Ну, по-перше, актуальність. Ми вже чули, що 3 тисячі заяв було щодо порушення приватності до Уповноваженого з прав людини. І маю зазначити, що це лише одна десята відсотка від загалом адміністративних справ, які, наприклад, потрапили до судів у 2020 році. Тобто цифра насправді не така вже велика.

Якщо казати про 14 протоколів, які були складені, то це лише пів відсотка від загальної кількості звернень. Тобто ми можемо казати, що тема персональних даних, так, є актуальною. І в пояснювальній записці народних депутатів зазначено, що це дуже потрібно нашому ІТ-середовищу. Ну, я вважаю, що ІТ-середовище варто було хоча б спитати.

Натомість тема питання відкритих даних є дуже актуальною. Ми можемо побачити це на тому, що на сьогодні більшість представників, які розробляли законопроект про захист персональних даних, не присутні на другій частині нашого заходу.

І також, коли починалася розробка цього законопроекту, то частина осіб, які присутні тут і працювали з боку відкритих даних, були залучені до роботи комітету з розробки законопроекту, але потім їх перестали запрошувати. І це також викликає певні питання та побоювання.

Тепер перейдемо безпосередньо до законопроекту.

По-перше, я хочу сказати про незрозумілість певних норм навіть тими, хто сьогодні виступав. Ми могли почути, наприклад, про аналіз лайків на Фейсбуку, хоча знову ж таки законопроект містить норму про те, що якщо особа явно оприлюднила дані для необмеженого кола осіб, а лайки є саме такими даними, то взагалі жодних питань немає. Те саме кається сьогоднішнього визначення психометрії та ще декількох даних.

Тобто навіть експерти, які розробляли цей законопроект, дуже по-різному інтерпретують зазначені норми, і тому викликає багато питань.

Також є питання щодо принципів замість вимог. Коли у нас є певні чіткі вимоги, коли у нас є певні норми законодавства, які чітко роз'яснюють, що таке персональні дані і що до них входить, як можна порушити персональні дані, це зрозуміло. І тоді це може мати певну юридичну кваліфікацію.

Коли у нас є принципи, то це викликає багато питань. Наприклад, звернемося до журналістської діяльності. Такий продукт як Panama Papers – це журналістський продукт? Вони дійсно розповсюджують базу даних з персональними даними, розповсюджують по всьому світу. Якщо я завантажую ці дані, то чи є це передачею даних за кордон, до країни, в якій немає належної обробки персональних даних? Чи є це виток інформації і таке інше? Відповідей насправді немає.

У нас є сервіс, реєстр публічних осіб, так званий per.org.ua, який веде громадська організація. Знову-таки питання: як будуть ставитися до цього сервісу? Як він буде обмежений у зв'язку із законопроектом про захист персональних даних? На сьогодні є три судові справи, де публічні особи намагалися вилучити себе зі списку, тобто використати ті самі норми, про які

йдеться у законопроекті. І сьогодні, і це добре, що так сталося, всі ці три заяви, вони не отримали підтримки з боку суддів. Але питання також залишаються.

Давайте переходити далі. В нас є принципи, якщо в нас вже шановні експерти тлумачать ці принципи дуже по-своєму, то як будуть тлумачити ці принципи судді? А чи є у нас судові експерти, які зможуть надати відповідну технічну експертизу і протлумачити це вірно?

Наступне – відкриті дані. На сьогодні у нас є законопроект... Прошу пробачення, не законопроект, а готуються зміни до Постанови 835, які регламентують стандарти відкритих даних. І у цих стандартах, у 22 з 59, взагалі передбачається, що в опублікованих відкритих даних міститься інформація про прізвище, ім'я та по батькові осіб, тобто містяться персональні дані. І відповідно законопроект загалом жодним чином не зачіпає ні питання 835 Постанови, ані Закон "Про доступ до публічної інформації". І ми навіть не бачимо, що були хоча б якісь намагання врегулювати питання, які виникають у взаємодії двох різних законів.

Наступне – питання вартості. Проїшов законопроект бюджетний комітет і зазначили, що вартість – це лише заробітна плата офіцерів із захисту персональних даних. Але, колеги, є питання навчання цих осіб, є питання кваліфікації цих осіб, є питання, які пов'язані із захистом інформації. Подивіться, після першого Закону "Про захист персональних даних", скільки держава витратила на отримання сертифікатів комплексного захисту інформації (КСЗІ). І ви побачите велетенські цифри, які не враховуються зараз.

А тепер давайте подивимося, що законопроект передбачає автоматизований доступ суб'єктів персональних даних до всієї інформації, яка міститься у державних реєстрах. У нас є близько 300 базових реєстрів, більшість з яких містить персональні дані. Але вони не поєднані між собою навіть в рамках одного органу. Доробка цих різних інформаційних систем – це великі кошти. І жодний орган на сьогодні вам не здатний надати всю

інформацію, яку він про вас зібрав та містить, і ці витрати не враховуються. І ці ж самі витрати вони будуть стосуватися і юридичних осіб, які розробляють сервіси на відкритих даних. Зрозумійте, що більшість сьогоднішніх сервісів – це стартапи, у них бюджети – це до сотні тисяч гривень, а розробка коштує значно більше. І ви просто закриваєте рух будь-яким інноваціям.

Окремо варто зазначити і технічні особливості. Наприклад, є дуже цікава норма про безумовно автоматизовану можливість внесення суб'єктом персональних даних будь-яких змін до його персональних даних, що обробляються, включаючи їх видалення. Ви ще раз почуйте потім на записі цей вираз. Тобто навіть державні органи мають за цією нормою надати можливість особам втручатися в роботу систем, щоб змінити власні персональні дані. Це взагалі нечувано. І це піднімає до нас питання, і навіть до комерційних сервісів, як надавати такий доступ, як нам забезпечити надійну автентифікацію та ідентифікацію таких осіб і тощо.

Окремо технічні особливості. Необхідно зрозуміти, що є певні нюанси, коли ми навіть як сервіс...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вибачаюсь, я хочу сказати, що ви питання ці всі можете направити на комітет, особисто до мене. Я вдячний вам, що ви виступаєте не по темі, по якій ви заявили виступ.

ЗАХАРОВ К. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте ви не будете мене перебивати. Ви озвучили дуже багато питань. Вони насправді, на них всі є відповіді. Просто, мабуть, ви їх ніколи раніше не задавали. Ви ніколи не звертались до розробників, ні до мене як до співавтора, ні до Єгора Чернева.

Ну, дивіться, вас запросили колеги, які біля вас сидять, Данило Глоба, організатор, вони зі мною спілкуються постійно. Ви ні разу не спілкуєтесь. Тому питання, будь ласка, ставте, я на всі питання можу відповісти і з

технічної точки зору, якщо потрібно, і з юридичної точки зору, оскільки ви зазначили, що ви не юрист. Консультуйтеся, будь ласка, з юристами. І тоді, можливо, частина питань відпаде взагалі.

Щодо реєстрів, які є в державі, то також поцікавтесь. В Міністерстві цифрової трансформації вже до другого читання готовий законопроект про реєстр реєстрів. І він також вирішить частину проблем. Дякую за виступ.

Я тоді передаю слово, будь ласка, Віктор Барвіцький, представник Уповноваженого з прав людини. П'ять хвилин на регламент, добре? А то у нас ще є, піднімали руку, хочу надати слово.

БАРВІЦЬКИЙ В.Ю. Дуже дякую, пане Тарасе. Доброго дня, шановні колеги! Оскільки моя колежанка вже виступала на початку, я дуже коротко.

Ну, насправді що хотів би сказати. Хотів сказати, те, що експертами і законотворцями була проведена колосальна робота. Ця робота почалась так активно десь з 2018 року. Олексій Іванович, присутній на заході, не дасть мені збрехати. Коли вступив в дію GDPR, саме тоді почалися активні дискусії щодо створення чи то, чи то, ну, окремого органу на кшталт інформаційного комісара і так далі.

Офіс Уповноваженого підтримував таку ідею на початку з огляду на те, що ми вважали, що це певною мірою розвантажить Секретаріат Уповноваженого.

А по-друге, такий орган мав би бути наділений слідчими функціями, а також функцією безпосереднього притягнення до відповідальності. Те, що Секретаріат Уповноваженого робити не може за своєю правовою природою.

Ну, надалі був розроблений відповідний законопроект про захист персональних даних, який зараз вже зареєстрований. Потім почалась робота щодо законопроекту про цей контролюючий орган. Наскільки я знаю, на початку це планувався орган, який би відповідав тільки за питання захисту персональних даних. Але на якомусь етапі було вирішено зробити цей орган

два в одному. В принципі, практики такі є і в зарубіжних країнах, і знову ж таки це не щось таке нове.

Безумовно, знову ж таки, з повагою, Олексій Іванович казав, що не можна все досконально врахувати, те, що ці всі напрацювання, експертні дискусії матеріалізовані в цих двох законопроектах, це вже дуже, скажімо так, великий прогрес і результат.

Безумовно, в подальшому треба доопрацьовувати, вносити корегування і в частині доступу до інформації. Можу сказати, що пані Євгенія Кравчук на початку говорила так само, що у нас по цьому напрямку також ведеться робота. Тобто є робоча група, і на базі законопроекту 2381, який ми активно обговорювали в рамках робочої групи, є напрацювання, і я думаю, що вони також, ці напрацювання, вони мають матеріалізуватися з тим, щоб, якщо ця комісія буде органом два в одному, могла належним чином виконувати свої повноваження.

На мою особисту точку зору, що може бути таким, скажімо, каменем спотикання, не стільки каменем спотикання, скільки предметом подальших активних дискусій по цим законопроектам.

Перше. Це статус цього органу, тобто розташування в системі координат, у системі органів влади.

Друге. Знову ж таки я не бачив в остаточній редакції, в якій він зареєстрований, я побачив, що він сьогодні зареєстрований, можливо, ці там питання вже зняті, але надмірна відповідальність за порушення.

Ми спілкувалися з колегами з інших країн, в тій же Литві так само великі штрафні санкції. Ми задавали питання, як це сприймає бізнес, чи немає, скажімо там, якихось негативів у зв'язку з цим. На що отримали відповідь, що так, штрафні санкції дуже великі, але до таких штрафних санкцій, ну, притягаються... ну, тобто дуже рідко накладаються такі штрафні санкції. Водночас ось такі великі штрафні санкції, вони є певним стимулом і для того, щоб контролери, процесори належним чином вели свою роботу в цій сфері.

Третій пункт – це синергія з іншими законами і процесуальними кодексами. Можливо, буде ще інший законопроект, принаймні я поки що цього не побачив, але якщо є процедура притягнення, задекларовано в цьому законі, до відповідальності, до дисциплінарної, до адміністративної, до кримінальної, очевидно, що мають бути зміни до процесуальних кодексів.

Стосовно синергії з іншими законами, на мою точку зору, як сьогодні задекларована тема дискусії, тобто поставлено на, скажімо так, на терези персональні... право на приватність і відкриті дані. Ну, це, на мою думку, трошки, можливо, некоректно, тому що відкриті дані – це одна із форм оприлюднення інформації, а інші, скажімо так, форми, ну, от публічна інформація, знову ж таки, інші закони, це... От ми моніторимо дотримання Закону про використання публічних коштів і щодо отримання інформації про стан довкілля, і стосовно доступу до інформації архівної, тобто там цілий комплекс і, як вже зазначалося, і інформація, яка становить суспільний інтерес, і так далі, і так далі, тому тут на...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Віктор, я... Хвилинка – і закінчуйте, добре? Будь ласка.

БАРВИЦЬКИЙ В.Ю. Да, дуже дякую.

Тому ми готові долучатися до подальшої дискусії, до участі в робочих групах з тим, щоб уникнути максимально якоїсь правової невизначеності, яка б в подальшому негативним чином могла б вплинути на забезпечення прав громадян.

Безумовно, потрібно ще інформаційно-просвітницька кампанія, що всі учасники належним чином зрозуміли, усвідомили що пропонується, що це за орган, чим він буде займатися і які від цього будуть наслідки і позитивні, і, можливо, негативні.

Дуже дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Передаю слово, просив слово Биковець Вячеслав Михайлович – гендиректор спілки підприємств малих і середніх приватизованих підприємств в Україні.

БИКОВЕЦЬ В.М. Доброго дня, шановні учасники засідання! Я, поперше, дуже вдячний за те, що мене і запросили, і дозволили взяти участь. Дуже цікавий захід. Тим більше, що останнім часом в зв'язку з тим, що було зареєстровано проект Закону України "Про захист персональних даних", я маю на увазі 5628 від 7 червня 20021 року, фахівці і експерти спілки і не тільки, тому що я ще очолюю комітет підприємців малого і середнього бізнесу при Торгово-промисловій палаті, ми дуже уважно розглянули цей законопроект. І хочу сказати, що 16 вересня на засіданні комітету він був розглянутий за участі підприємців, за участі підприємницької громадськості. За результатами цього розгляду ми звернулися до Голови Верховної Ради України так само і від спілки було надіслано подібний лист.

Якщо коротко. Ну, перш за все аналіз, з нашої точки зору, був досить ґрунтовний, і цей аналіз показав, що ухвалення законопроекту в тій редакції, яка запропонована, призведе до істотних ризиків при його застосуванні особливо в питаннях відповідальності та державного нагляду (контролю).

Під час розробки даного законопроекту у Верховній Раді України не було проведено консультацій, принаймні у мене немає такої інформації, з представниками бізнесу. Тому що, якщо б не запросили, скажімо, наше об'єднання, а воно є одним з найстаріших в Україні і об'єднує малі і середні підприємства, то якби запрошували Торгово-промислову палату, було б про це відомо. І таким чином, бізнес як головний суб'єкт, на який поширюватимуться основні правила GDPR, фактично був усунутий від можливості долучитися до розробки цього законопроекту.

Попередні виступаючі вже говорили про питання фінансової відповідальності, про адміністративно-господарські санкції, які будуть застосовуватись в тому числі до суб'єктів господарювання. І от пан Віктор

Барвіцький також сам говорив. Тобто у нас складається враження, що метою прийняття цього законопроекту є не тільки забезпечення захисту персональних даних, а, перш за все, впровадження суворої відповідальності фінансової та значних штрафних санкцій за порушення такого законодавства.

Ну, ми вже маємо досвід, я маю на увазі Україну, про застосування штрафних санкцій у сфері праці. Коли були астрономічні штрафи запроваджені за неоформлення працівників, за недопущення до перевірок і таке інше. І пройшов певний час, і ці штрафні санкції були переглянуті.

Тому мені здається, що тут треба дуже виважено підходити до цього і переглянути ті пропозиції, які є в законопроекті.

В пояснювальній записці до законопроекту зазначено, що на момент реєстрації проект закону не потребує додаткових фінансових витрат з державного бюджету України. І одночасно законопроектом пропонується покласти функції здійснення державного нагляду, контролю у сфері захисту персональних даних на певний уповноважений орган, і сьогодні вже це згадувалось. Тобто це буде окремий орган. Безумовно, що на його діяльність, на кадри, які там будуть працювати, і все інше, що буде пов'язано з його роботою, необхідно буде мати додаткові кошти.

Тобто мені здається, що ці питання якимось необхідно узгодити. Тому що це будуть значні ресурси, і їх треба передбачити в Державному бюджеті.

І я хотів би сказати, що є серйозні ризики щодо того, що такий орган перетвориться не в державний сервіс, яким би він насправді мав бути, а в чергового контролера на зразок Держпраці, і знову ж від цього страждатиме в першу чергу бізнес.

Сьогодні також згадували щодо того, що в Україні на даний час відсутні ресурси, дані, відповідні знання, щоб забезпечити легкий перехід на новий режим в разі прийняття законопроекту. Тобто мається на увазі підготовка кадрів, оскільки українська система освіти не передбачає можливостей навчання, підвищення кваліфікації десятки тисяч фахівців у даній сфері, відсутні навчальні програми, плани, бюджетна реалізація

зазначених цілей. Тому, з нашої точки зору, має бути якийсь перехідний період, який, скажімо, був в країнах Європейського Союзу. Але, на жаль, ми цього не побачили в законопроекті, і це також необхідно передбачити.

Як показує практика, в українському суспільстві на даному етапі питання захисту персональних даних...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Вячеслав, я вимушений вас перебити, ми вже взагалі вибилися з графіку, я трошки підсумую ваш виступ.

Основне, що турбує підприємців, - це штрафи. Тобто по суті законопроекту по правилам обробки я нічого не почув. По органу і по фінансовому забезпеченню ми зареєстрували інший законопроект, Олена вам повідомить його номер. Там відповідно буде і фінансово-економічне обґрунтування створення органу.

І щодо перехідного періоду, він закладений, з 2023 року. Тобто фактично, це 2023 рік, це тільки створення фактично... порядок функціонування даного органу, і ми будемо говорити про те, щоб забезпечити не його каральний напрямок, а саме просвітницький напрямок, те, що і Віктор Барвіцький згадував. Тобто ці основні моменти.

Щодо відношення, які тут колеги згадували про бізнес. Бізнес приймав участь, ми з Радою Європи, з іншими організаціями співпрацювали, які мають відношення. І я хочу зазначити, також дуже важливо, що в разі, якщо ми не змінимо наше законодавство, то бізнес не зможе користуватись своїми послугами з європейськими країнами. Тобто Європа просто закритється від нас, тому що у нас не буде належний рівень захисту персональних даних, тобто транскордонної передачі персональних даних у нас не буде забезпечено і відповідно це буде впливати в тому числі на бізнес і на інші країни також. Це не тільки про Європу і про Америку, Великобританію, тобто це на більшість світу зараз є такі вимоги.

Отже, я хочу зазначити, що з бізнесом, з підприємцями також готові співпрацювати. У нас захід наступний запланований з банківською

спільнотою, з Асоціацією українських банків. До речі, наскільки мені повідомляли, ніби в Торгово-промисловій палаті ми домовлялись зустрітись і саме обговорити питання обробки персональних даних: що це таке, на які нюанси буде це поширюватись, на які не буде. Тобто якщо комусь цікаво, якщо у вас є така ініціатива, ми з вашою організацією, з бізнесом, з Радою омбудсмена, з бізнес-омбудсмена також готові провести такі консультації, щоб обговорити ці питання, щоб дійсно роз'яснити людям що чекати від законопроекту.

У вас мікрофон виключений, пане Вячеслав, мікрофон виключений.

БИКОВЕЦЬ В.М. Вибачте. З задоволенням будемо співпрацювати, тому що ми в цьому зацікавлені, і є багато пропозицій, про які я не встиг сказати за браком часу. Тому ми готові до співпраці.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Там руку ще піднімав, я пам'ятаю, питання було у пана Мервінського. І Віктор Барвіцький, також питання було? Ні.

Тоді пан Мервінський, будь ласка, у вас питання, і будемо закінчувати, а то ми з графіка вибились.

МЕРВІНСЬКИЙ О.І. Тарас Петрович, я сподіваюсь, що ви мене підтримуєте в тому, що фаховість виступаючих в другій секції була на порядок вище на відміну від перших виступаючих в першій половині. Тому що я просто вражений, чесне слово, вражений. Я відчуваю, що це Віктора Барвіцького безумовно, роль така, тому що він особистість, яка задає тон в цій сфері. І той рівень підготовки, він просто вражає.

Єдине, що я дозволю собі сказати, про те, що прозвучала фраза "забезпечити контроль над обробкою персональних даних", да? Ви так сказали, по-моєму, контроль над персональними даними забезпечити. Так от, контроль забезпечити треба для суб'єктів персональних даних, а забезпечується контроль шляхом забезпечення прозорості обробки тим, хто

обробляє, контролером, процесором. Це надзвичайно важливо. Це надзвичайно важливо у вашому контенті веб-додатку "Дія".

Питання: чому ви так супротивитесь, щоб оприлюднити експертний висновок на отриману вами комплексну систему захисту інформації? Там все надзвичайно правильно розписано. Там написано: комплекс засобів захисту конфіденційності, цілісності, спостережливості, цілісності інформації, там все правильно. Чому ви боїтеся оприлюднити? Ви це зробите? Більшість питань, які зловмисники, вони замовчують, тому що там надзвичайно все правильно зроблено.

Дякую. Вибачте.

БАРВІЦЬКИЙ В.Ю. На жаль, я не пан Олексій Вискуб, тому фахово відповісти на ваше питання не зможу, але йому обов'язково передам.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, якщо питань більше немає... Немає питань? Я дякую всім за участь. Ми зробимо підсумковий звіт і аналіз по даному круглому столу і всім розішлемо.

Дякую всім за участь. До побачення.